

Pohľady

Z OBSAHU:

**SLOVÁCI
V RAKÚSKEJ
MIESTNEJ
POLITIKE**

**MARIAHILFER
FESTWOCHEN**

**SPOLKOVÉ
PODUJATIA
DIVADLO
CHILL OUT
FOTOSHOW
LITERÁRNY VEČER
VÝLET**

**ROZHOVOR
S MILANOM
MARKOVIČOM**

**VÝROČIE
KAROL KÁLLAY**

**CESTOPIS
MADRID
MESTO UMENIA**

**SALZBURG
200 ROKOV
PRIPOJENIA
K RAKÚSKU**

**DETSKÁ
STRÁNKA**

Saša Makarová (geboren 1966 Košice)
Mein bester Freund
 Öl auf Leinwand, verso signiert, 2015, 150 x 110 cm

Galerie Szaal lädt zur Vernissage der Ausstellung

SAŠA MAKAROVÁ

INS BILD GEBÄNDIGTE LEIDENSCHAFT

am Donnerstag, den 20. Oktober 2016 von 18 bis 21 Uhr
 in persönlicher Anwesenheit der Künstlerin.

Eröffnung durch Mag. Elisabeth Dutz um 18.30 Uhr
 Geschäftsführerin der Sammlung Essl

Dauer der Ausstellung: 21. bis 28. Oktober 2016
 Dienstag bis Freitag: 11 bis 18 Uhr
 Samstag, Sonn- und Feiertag geschlossen.

Galerie Szaal • Schottenring 10 • 1010 Wien • www.szaal.at

POZVÁNKA NA PŮŤ DO MARIA TAFERL

Rakúsko-slovenský kultúrny spolok vás pozýva v sobotu 17. septembra 2016 na púť do druhého najznámejšieho pútnického miesta v Rakúsku. Mestečko Maria Taferl má prívlastok aj rakúsky Šaštín, pretože jeho bazilika je zasvätená Sedembolestnej Panne Márii.

Program

Zastávka pred bránou do Wachau pri meste Krems, v Maria Taferl prehliadka pokladnice s votívnymi darmi, prechádzka v kláštornej záhrade. Slovenskú svätú omšu v bazilike bude celebrovať Lic. theol. Pavol Dubovský z Viedne. Spoločný obed (každý si hradí sám) v reštaurácii hotela Rose s výhľadom do údolia Nibelungenau. Popoludní prehliadka mechanických jaslí, spoločná prechádzka lesnou promenádou a fotoprestávka pred zámkom Artstetten.

Odchod: 08:00 Schwedenplatz
Návrat: 18:00 Schwedenplatz

Poplatok za dopravu vrátane vstupného do pokladnice:
 členovia RSKS : 20,00 eur, nečlenovia 23,00 eur.

Sprevádza certifikovaná sprievodkyňa Ing. Jana Gregor-Rogler
 Prihlášky posielajte najneskôr do 10.9.2016
 Tel: 0676/9713113 E-Mail: Jana.Gregor-Rogler@outlook.com

6. DANUBE CHALLENGE TENNIS CUP

24. SEPTEMBER 2016
 TENNIS POIT - VIENNA, AUSTRIA

PRÍPRAVY NA 6. ROČNÍK TENISOVÉHO TURNAJA DANUBE CHALLENGE TENNIS CUP SÚ V PLNOM PRÚDE.
 Podrobnejšie informácie a prihlášky - do 20. septembra: E-mail: info@danube-tennis.com. Tel.: 0676 7171177

Obsah

- 4 ZO SLOVENSKA DO RAKÚSKEJ MIESTNEJ POLITIKY**
O VZÁJOMNEJ KOMUNIKÁCII A SPOLUNAŽÍVANÍ | *Ingrid Žalneva*
- 8 MARIAHILFER FESTWOCHE 2016**
A RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK | *Edith Veith*
- 10 NA SLOVÍČKO S MILANOM MARKOVIČOM** | *Ingrid Fux*
- 12 ZACHYTIŤ OKAMIH**
90. VÝROČIE NARODENIA **KAROLA KÁLLAYA** | *Martina Víglašská*
- 14 SKOK Z VÝŠKY NETRADIČNÁ SHOW EVY PAVLÍKOVEJ** | *Ingrid Fux*
- 16 MADRID MESTO UMENIA** | *Jana Gregor-Rogler*
- 19 KLUBOVÉ AKCIE** |
PRECHÁDZKA PO LONDÝNE | *Ingrid Žalneva*
V PRÍRODOVEDNOM MÚZEU | *Ingrid Fux*
- 20 SALZBURG** | *Ingrid Žalneva*
- 24 DETSKÁ STRÁNKA** | **ROZPRÁVKOVÉ TATRY** | *Elena Mandik*
- 27 KLUBOVÉ VEČERY** |
VEČER PLNÝ AFORIZMOV | *Ingrid Žalneva*
CHILL OUT PO SLOVENSKY O ARCHEOLÓGII | *Ingrid Žalneva*
- 28 NA SPOLKOVOM VÝLETE** | *Andrea Bodenstorfer*
POHĽADNICA Z RUSTU | *Jana Gregor-Rogler*
- 29 NEISTOTY A TÚŽBY**
OČAMI MLADÝCH UTEČENCOV | *Katharina Richter-Kovarik*
- 30 ILDIKÓ PÁLOVÁ PÁČIA SA MI LÍNIE**
VYPRACOVANÉHO TELA | *Zuzana Rusnáková, Ján Rievaj*

Každý koniec je nový začiatok

A koľko tých koncov sme v poslednom čase zažili? Ten najprominentnejší bol určite brexit. Všetkých nás to prekvapilo – a hlavne iniciátorov a propagandistických agitátorov – napokon ich cieľ bol „von z EÚ“.

Čo nastane potom – to už nie je ich záležitosť. To ma nakoniec prekvapilo dvojnásobne. Čo to malo byť? Stále len prázdne slová a nič za tým – bol ich volebný program iba „milá“ rozprávka? Robili si z celého sveta žarty? Na chrbte ďalšej generácie presadili niečo, čo musí realizovať niekto iný. Ale na teplom mieste v Európskom parlamente nám ešte budú dávať svoje rozumy – subjektívne pohnútky, osobné výhody a pochybný charakter je ich spoločný menovateľ. Aké politické exity nás ešte čakajú? Už sa zdvíha vlna našich domácich populistov v Rakúsku, ale aj na Slovensku atď. – oni vedia, čo je pre nás najlepšie – a to nielen teraz, ale aj v budúcnosti. Bude to mať zas rovnaký priebeh – sme za niečo, ale čo bude potom, to nie je naša vec – to už niekto dá do poriadku. Ako sa to tu v Rakúsku hovorí – „... der Papa wird schon richten...“ – úžasný postoj, v minulosti ma to zabávalo, ale v poslednom čase mi zmrzol úsmev na tvári. Rakúsko exitovalo aj na futbalových Majstrovstvách Európy 2016 bez veľkej slávy. Na Slovákov sme mohli byť ale pyšní – dotiahli to aspoň do ďalšieho kola a prehrať s majstrom sveta – no to sa dá pochopiť, to naozaj nie je hanba. Ale víťaz našich srdc bol Island. Na oboch stranách – na zelenej tráve, ale aj v hľadisku – tá ohromná nálada, porozumenie, redaktor, ktorý prežíval každý gól, akoby to bol jeho posledný deň, posledný okamih života. Žiaden konflikt alebo neprajnosť. Úžasné, to sú nezabudnuteľné okamihy pre celý ostrov, ale aj pre nás. Islandania nás presvedčili, že ešte stále sú krajiny, kde na prvom mieste je šport, a nie niekomu dať po hlave. Odišli zo šampionátu s veľkým potleskom, žiadne slzy žiaľu – doma ich víťali ako hrdinov, akoby už boli majstri Európy aj bez pokáľu. To sú tie malé „exity“ s happy endom, ktoré motivujú. Ale aj v našom každodennom živote máme exity – začiatok nového školského roka a s ním aj zmeny v živote našich detí. Jeden končí školský stupeň a prichádza do novej triedy alebo na univerzitu a druhý zas do pracovného života. My im prajeme všetko dobré, nech realizujú svoje sny a nech sa im v živote darí, aby zažili veľa kontinuity a menej exitov, jedno akého druhu.

Vlado Mlynár

Foto: Martin Jančuška

Prijatie našich krajanov u honorárneho konzula prof. Tomboru počas spolkového výletu do Eisenstadtu

Ingrid Žalneva

ZO SLOVENSKA DO RAKÚSKEJ MIESTNEJ POLITIKY

O vzájomnej komunikácii a spolunažívaní

Priznám sa, že neviem celkom pochopiť krajanov, ktorí sa zatvárajú do svojich príbytkov, vystačia si so svojimi sociálnymi sieťami a žiadne priame kontakty s ďalšími krajanmi nevyhľadávajú. Vždy ma veľmi prekvapí, keď mi niekto povie, že už žije vo Viedni päť, desať alebo aj viac rokov, ale nikdy nechýroval o nejakom slovenskom kultúrnom spolku. Nemyslím si, že je to vina spolku, skôr ide o to, či príslušná osoba vôbec mala niekedy záujem skontaktovať sa s niekým zo svojej domoviny. O to viac nás teší, keď sa nájdú krajanovia, ktorí nás oslovia prostredníctvom mailu, facebooku alebo dokonca osobne sa prídu do spolku povypytať na našu činnosť.

Nedávno sa s nami skontaktoval aj Rastislav Pavlík – Slovák žijúci v Hainburgu. Slovo dalo slovo a v júni sa vedenie našich spolkov stretlo nielen s ním, ale aj s dvomi ďalšími Slovenkami, ktoré sa presťahovali do Rakúska. Vyvinulo sa z toho veľmi príjemné a sľubné stretnutie (mimochodom v reštaurácii v Hainburgu nás obsluhoval slovenský personál...).

Zo všetkých prítomných sršal zdravý entuziazmus, naši krajanovia nás presvedčili, že sa do Rakúska vysťahovali nielen pre výhody, ale že by vo svojich nových bydliskách radi všeličo zmenili a vylepšili. Aj preto všetci traja vstúpili do miestnej politiky. Naš vzájomný rozhovor nás natoľko zaujal, že sme sa rozhodli predstaviť tieto tri osobnosti aj vám, čitateľom Pohľadov. Veríme, že neostane len pri tomto prvom stretnutí, ale že v budúcnosti budú naše spolky spolupracovať aj s týmito aktívnymi Slováckmi žijúcimi mimo Viedne.

Foto: Zuzana Zuzáková

Ing. Zuzana Ondrisová (*1978)

Narodila som sa v Považskej Bystrici. Som mamou dvoch dcér a s rodinou už šesť rokov žijem v dedinke Wolfsthal. Pred nástupom na materskú dovolenku som pracovala v nadnárodnej IT spoločnosti ako marketingová manažérka. Teraz sa venujem výučbe tvárovej jogy a poradenstvu v oblasti starostlivosti o pleť. Pre obyvateľov Wolfsthalu, najmä pre deti organizujem voľnočasové športové, vzdelávacie a kreatívne aktivity.

Odkedy ste v Rakúsku a čo vás viedlo k tomu, aby ste sa sem presťahovali? Prekvapilo vás niečo, či už v pozitívnom alebo negatívnom zmysle po vašom príchode?

Do Rakúska sme sa presťahovali v máji roku 2010. Aj keď rozhodnutie padlo oveľa skôr. V roku 2007 sme si kúpili pozemok a keď mala naša prvá dcéra dva roky, tak sme sa sťahovali. Chceli sme bývať mimo hlavného mesta, v tichom prostredí uprostred zelene, v záhrade pestovať zeleninu. Keď sme zvažovali lokality, všetko okolo Bratislavy bolo nielen drahé, ale najmä problematické z dopravného hľadiska. Dostali sme tip na pozemky vo Wolfsthalu. Po nasťahovaní ma príjemne prekvapilo, že sa tu všetci zdravia, starosta sa prístaví, porozpráva, najmä dôchodcovia na prechádzkach sa zvykli prístaviť a popytali sa na dcérku, bolo to veľmi milé. Zároveň som veľmi rýchlo pochopila, že tu platia pravidlá pre každého a je nutné ich dodržiavať.

V pohraničí je silná slovenská komunita. Ako sa podľa vás títo slovenskí prisťahovalci integrujú (chcú sa?) a ako ich prijímajú domáci obyvatelia?

Do rakúsko-slovenského pohraničia sa v posledných rokoch nasťahovalo veľa slovenských rodín. S Wolfsthalom mám osobnú skúsenosť, takže moje dojmy a zážitky sú odtiaľto. V našej dedinke sa Slováci veľmi dobre integrovali, resp. integrujú. Nechodia sem len prespávať. Sú aktívni, zapájajú sa do rôznych spolkov, ale aj sami organizujú akcie, koncerty či detské omše. Myslím, že Slováci vo Wolfsthalu „rozprúdili“ život a sú pre dedinku prínosom, nielen finančným, ale aj kultúrnym. Pokiaľ ide o prijatie domácimi, to ľahko posúdiť. Tvária sa milo, ale ktovie, čo si v skutočnosti myslia. Medzi domácimi sú aj takí, s ktorými majú Slováci veľmi dobré a priateľské vzťahy. Pochopili, že sme normálni 😊 a radi im pomôžeme. Ako v každej komunite sú aj takí, ktorí Slovákov

z nejakého osobného dôvodu radi nemajú. Ja som zažila jeden milý moment. Pred vianočným posedením ma zastavil starší pán a spýtal sa, či som Slovenka. Vraj je veľmi šťastný, že do Wolfsthalu sa sťahujú Slováci, lebo sú to milí, vzdelaní a inteligentní ľudia. Veľmi ma to prekvapilo a zároveň potešilo. Ak je človek slušný, dodržiava pravidlá, pomáha rozvoju miestnej komunity, môže byť len prínosom. Ďalšia vec je, že za každého nového obyvateľa dostáva obec peniaze, rozmohla sa stavebná činnosť, narastá počet detí v škôlke a v jasliach, čo má za dôsledok viac pracovných miest pre domácich Rakúšanov. Myslím, že to má viac pozitív ako negatív, ak si predstavíme, že pred viac ako dvadsiatimi rokmi bola táto oblasť úplný koniec Rakúska a občas hrozilo, že pre malý počet žiakov sa ani neotvorí trieda v škole. Postavili sa tu nové nákupné centrá v Kittsee a Hainburgu a chodí tam nakupovať veľká časť obyvateľov z Bratislavy a okolia.

Majú noví prisťahovalci zo Slovenska záujem o vzájomné stretávanie sa a ako spolu komunikujete?

V našej dedine áno, stretávame sa pred Vianocami na kapustnici, dokonca si susedia z jednej ulice zorganizovali Mikuláša, občas sa navarí u niekoho v záhrade guláš alebo grilujeme. Stretávame sa aj na akciách typu Dorffest, alebo „Maibaumfest“. Muži si chodia raz týždenne spolu zahrať futbal, nielen Slováci, ale už aj Rakúšania sa pridávajú, tiež spoločne trénujú aikido pod vedením skúsených trénerov. Zorganizovala som krúžky pre deti a dospelých, učíme sa aj nemčinu po večeroch, tam sa tiež stretávame a vytvárame si priateľské vzťahy. Cez zimné prázdniny sme boli na lyžovačke, kde bolo sedem rodín z Wolfsthalu. Bolo to super, pretože všetky deti sa poznali, hrali sa spolu a rodičia si mohli oddýchnuť a aj sa viac spoznať a podiskutovať. Po nástupe do funkcie „Gemeinderätin“ som sa rozhodla, že budem posielať ľuďom emaily s novinkami a informáciami, čo je nové a aké akcie sú plánované. Tiež som založila uzatvorenú skupinu na Facebooku, do ktorej majú prístup len obyvatelia Wolfsthalu. Tam sa navzájom informujeme o novinkách, akciách, zároveň je to platforma na susedskú výpomoc či barter. V najbližších mesiacoch si chceme zorganizovať aj bazár, je tu veľa detí v podobnom veku a to, čo niekto nepotrebuje, si zas niekto rád za malý poplatok kúpi alebo vymení.

Komunikácia, spolunažívanie a vzájomná výpomoc Slovákov tu funguje veľmi dobre.

Prečo ste sa rozhodli vstúpiť do komunálnej politiky?

Priznám sa, že proaktívne by som do toho nešla, ani by mi to nenapadlo. Oslovil ma náš pán starosta, keďže som za ním chodila každú chvíľu s nejakou žiadosťou o priestor, kde by sme mohli zrealizovať napríklad tvorivé dielne, vyučovať angličtinu alebo nacvičovať piesne na detskú omšu. Narhol mi, aby som kandidovala a ja som súhlasila. Bola som na 20. mieste na kandidátke. Ani som neuvažovala o tom, že by som sa mohla dostať do obcej rady. Moji susedia boli celkom nadšení, že kandidujem, a vyjadrovali mi svoju podporu. Nakoniec som dostala 40 preferenčných hlasov, a to ma „vystrelilo“ na desiate miesto, a tak som sa do obcej rady dostala ako posledná. Myslím, že vďaka mojej prítomnosti v obcej rade sa zlepšila informovanosť Slovákov v obci, aj keď nie vždy všetko viem a so všetkým dokážem pomôcť. Niekedy je to už časovo neúnosné, odpovedať každému na jeho otázku alebo prosbu. Preto sa snažím zhrnúť informácie do emailu a každý si z toho vyberie to, čo je pre neho dôležité.

Je pre občana Slovenskej republiky ťažké presadzovať svoje názory na pôde rakúskeho miestneho zastupiteľstva?

Ak má nejaký návrh hlavu a päť, aj kolegovia ho podporia. Nemyslím, že tu zohráva rolu národnosť. Je nutné rozlišovať medzi jednotlivými návrhmi, niektoré riešia skôr „kozmetické“ úpravy, iné majú vysokú prioritu. Pre mňa je zatiaľ najťažšie porozumieť dialektu, a tak ich vždy musím požiadať, aby používali Hochdeutsch. Musím povedať, že s problémami sa vždy obraciam na obecný úrad a nášho starostu, ktorý veľmi promptne reaguje napriek množstvu povinností. Nie je to úplne obvyklé. Vážim si aj to, že náš starosta a pracovníci úradu sú ochotní pomôcť a podporujú napríklad vzdelávanie detí a dospelých tým, že poskytujú priestory starej školy zdarma.

Ktorý problém alebo projekt vo svojom pôsobisku považujete momentálne za prioritný?

Tým, že som sa primárne venovala voľnočasovým aktivitám pre deti, pripadla mi aj úloha starostlivosti o škôlku a školu, ako aj

Fotografie: archiv Z. Ondrisovej

Z prezentácie detských krúžkov

komunikácie medzi týmito inštitúciami a rodičmi. Vnímam, že čím viac slovenských detí je v škôlke, tým pomalšie sa učia komunikovať v nemčine. Aj keď nástupom do školy sa deti už celkom dobre rozbehnú, učenie nového jazyka treba podporovať nielen v škôlke, ale aj v rodine. Veľmi závisí aj od konkrétnych ľudí, ktorí sa o deti v škôlke starajú.

Áké sú podľa vás možnosti vzájomnej spolupráce s Rakúsko-slovenským kultúrnym spolkom?

Určite si viem predstaviť spoluprácu v oblasti vzdelávania a kultúry, vzájomná výmena názorov a skúseností by bola určite prínosom a obohatením.

Áké sú vaše najbližšie plány?

Vo Wolfsthalu moje plány na najbližšie roky súvisia s výučbou nemčiny pre slovenské deti. Tiež budem pracovať na tom, aby vedenie škôlky viac využívalo možnosti, ktoré im dedina Wolfsthal ponúka. Je tu nádherné prostredie, lesy, čerstvý vzduch, krásny ranč s koňmi, farmy s domácimi zvieratami. Deti by mali tráviť viac času vonku, pozorovať prírodu, učiť sa a rozvíjať. Dôležitá je vzájomná komunikácia rodičov a pedagógov v škôlke, ich vzájomná dôvera a tiež zainteresovanosť. Aj naďalej mám záujem organizovať krúžky pre deti a dospelých a zapojiť viac domácich. Budúci rok 21. januára plánujem zorganizovať „Ples susedov“ pre všetkých priateľov a susedov z Wolfsthalu, Bergu, Hainburgu a iných pohraničných dedín, ktorí majú chuť sa spoločne zabaviť a navzájom sa spoznať.

Moje osobné plány sa týkajú najmä tvárovej jogy. Rada by som rozšírila ponuku mojich kurzov aj na Rakúsko.

Ako si predstavujete spolunažívanie Slovákov a Rakúšanov o desať rokov?

Verím, že spoločne s domácimi Rakúšanmi si budeme budovať svoju dedinku a okolie tak, aby sa nám tu všetkým dobre žilo. Prajem si, aby sa prepájala komunita Slovákov s Rakúšanmi. Všetko chce čas, ale myslím, že to ide správnym smerom.

Fotografie: Archív I. Mladej

Dipl. Ing. Inna Mlada (*1963)

Vyrastala som v Ivanke pri Dunaji, absolvovala som Elektrotechnickú fakultu Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, odbor elektronické počítače. Po skončení štúdia som vyskúšala niekoľko zamestnaní, pred odchodom do Rakúska som pracovala dva roky na Elektrotechnickej fakulte, na Katedre počítačov. Po príchode do Viedne som sa zamestnala vo firme EDVg, ktorá poskytovala informačné a telekomunikačné služby, od začiatku som pracovala v oddelení zdravotného a poistného systému. Tak som sa dostala do kontaktu s odborom, ktorý ma od začiatku veľmi zaujal. Dokonca tak, že som sa po 18 rokoch zamestnaneckého pomeru v tej istej firme, ktorá sa medzitým stala T-Systems, rozhodla osamostatniť a zostať v tomto istom odbore. Firmu alanova gmbH som založila v roku 2010, jej náplňou je IT consulting a projektový manažment pre nemocnice a iné zdravotnícke zariadenia.

Od kedy ste v Rakúsku a čo vás viedlo k tomu, aby ste sa sem presťahovali? Prekvapilo vás niečo, či už v pozitívnom alebo negatívnom zmysle, po vašom príchode?

Do Rakúska sme prišli ešte ako 3-členná rodina s dcérou v roku 1991. Syn sa narodil v roku 2000 už v našom novom bydlisku vo Schwechate. Pôvodne sme odišli ešte z Československa spoznať svet. Prvá zastávka bola Viedeň, kde sme nakoniec zostali do roku 1998, odtiaľ sme sa presťahovali do Schwechatu, kde žijeme doteraz.

V pozitívnom zmysle ma príjemne prekvapilo, ako nás obidvoch – mňa aj môjho manžela – prijali noví kolegovia vo viedenských

firmách. Aj najbližší susedia boli priateľskí. V negatívnom zmysle ma zaskočilo, ako sa k nám správali úradníci na rôznych viedenských „Amtoch“, koľko administratívnych prekážok bolo treba zakaždým prekonať pri predlžovaní pracovných a pobytových víz. Ďalšia negatívna spomienka mi zostala v pamäti z hľadania bytu vo Viedni. Keď sme povedali, že sme cudzinci, automaticky boli niektoré byty pre nás neprístupné.

V pohraničí je silná slovenská komunita. Ako sa podľa vás títo slovenskí prisťahovalci integrujú (chcú sa?) a ako ich prijímajú domáci obyvatelia?

Najdôležitejším faktorom integrácie je reč. Keď sa dvaja ľudia vedú porozprávať, tak potom ten „zvýšok“ je „iba“ o tom, či si majú čo povedať. A to je pre „našincov“, ktorí sme z toho istého kultúrneho prostredia, omnoho jednoduchšie ako pre iných.

Majú noví prisťahovalci zo Slovenska záujem o vzájomné stretávanie sa a ako spolu komunikujete?

Vo Schwechate, bohužiaľ, zatiaľ ešte nemáme vytvorenú slovenskú komunitu. Možno je to aj tým, že podľa Statistik Austria žije vo Schwechate okolo 80 národností, takže nájsť „našich“ nie je také ľahké – Schwechat má vyše 17 000 obyvateľov. Začala som od minulého roku aktívnejšie oslovovať slovensky hovoriacich ľudí, zorganizovala som slovenský stánok na Multi-Kulti Feste, ale ešte stále nemám želané výsledky. Najnovším pokusom je vytvorenie emailovej adresy slovensky.schwechat@gmail.com a stránky na Facebooku. Uvidím, či tieto médiá budú úspešnejšie...

Prečo ste sa rozhodli vstúpiť do komunálnej politiky?

Od začiatku sme sa celá rodina cítili vo Schwechate veľmi dobre. Vytvorili sme si so susedmi veľmi dobré vzťahy a prácou v niekoľkých združeniach sme si začali vytvárať aj širšie kontakty. Ďalším logickým krokom bolo pre mňa lepšie porozumieť tomu, ako funguje rakúske mesto, ako je to vo Schwechate a kde sa dá nejako prispieť.

Je pre občana Slovenskej republiky ťažké presadzovať svoje názory na pôde rakúskeho miestneho zastupiteľstva?

Myslím si, že v tomto prípade je to jedno, k akej národnostnej menšine človek prináleží. Je to práca, a keď ju človek chce robiť dobre, treba tomu obetovať veľa voľného času. A keď ten čas investujete, tak ste pripravení na rokovaniach zastupiteľstva alebo jednotlivých výborov a viete svoje názory podložiť vecnými argumentmi.

Ktorý problém alebo projekt vo svojom pôsobisku považujete momentálne za prioritný?

Už spomenuté zorganizovanie slovenskej menšiny vo Schwechate.

Aké sú podľa vás možnosti vzájomnej spolupráce s Rakúsko-slovenským kultúrnym spolkom?

Rakúsko-slovenský kultúrny spolok poskytuje nám, slovenskej menšine vo Viedni a širšom okolí, neuveriteľné možnosti kultúrneho využitia – stretnutie s umelcami, divadelné podujatia, rozhovory... v takej kvalite, akú by ste priamo v Bratislave alebo niekde inde na Slovensku nenašli. Okrem pocvičenia rodnej reči je to možnosť stretnúť krajanov a ex-krajanov, vymeniť si skúsenosti a stráviť nezabudnuteľné chvíle v príjemnej spoločnosti.

Aké sú vaše najbližšie plány?

Už spomenuté organizovanie slovenskej menšiny vo Schwechate, niekoľko susedských pouličných osláv tu u nás, ktoré sa tradične konajú v lete a na jeseň.

Ako si predstavujete spolunažívanie Slovákov a Rakúšanov o desať rokov?

Keď môžem snívať, hlavne teraz v relatívne napätej situácii ohľadne migrantov – tak aby sme sa „nedelili“ na Slovákov a Rakúšanov, ale aby sme boli „Schwechater“, „Wiener“, „Hainburger“ atď.... síce s jedným alebo druhým prízvukom, ale napriek tomu susedia, ktorí si rozumejú, navzájom si pomáhajú a s radosťou sa pozastavia na ulici na krátky alebo dlhší rozhovor...

Susedská uličná slávnosť vo Schwechate

Fotografie: archív R. Pavlíka

Mgr. Rastislav Pavlík (*1973)

Vyštudoval som politológiu, venoval som sa hlavne téme fungovania verejnej správy v Bratislave a vo Viedni. Na začiatku svojej kariéry som pracoval v rakúskej poisťovni na Slovensku, neskôr dlhšie obdobie pre spoločnosti v telekomunikačnej a internetovej oblasti. Špecializoval som sa na projekty a neskôr aj školenie v oblasti informatizácie verejnej správy. Taktiež som pôsobil vo vedení spoločnosti pôsobiacej na trhu cenných papierov. Svoju doterajšiu profesionálnu činnosť som zavŕšil vedením inštitútu mládeže luventa Ministerstva školstva SR. Som tiež spoluzakladateľom rodinného portálu www.rodinka.sk. Na Slovensku som pôsobil ako poslanec zastupiteľstiev Bratislavského samosprávneho kraja a mestskej časti Bratislava – Petržalka. Dnes pôsobím ako prvý slovenský obecný radca prihraničného mesta Hainburg an der Donau.

Odkedy ste v Rakúsku a čo vás viedlo k tomu, aby ste sa sem presťahovali? Prekvapilo vás niečo, či už v pozitívnom alebo negatívnom zmysle, po vašom príchode?

V Hainburgu žijem s rodinou už štyri roky. Hlavné dôvody bola dostupnosť do Bratislavy, infraštruktúra mesta, cena pozemku, komunita priateľov, kvalita života a možnosť zdokonaľovať sa v nemčine. Naše rozhodnutie vnímam pozitívne.

V pohraničí je silná slovenská komunita. Ako sa podľa vás títo slovenskí prisťahovalci integrujú (chcú sa?) a ako ich prijímajú domáci obyvatelia?

Áno, mnohí Slováci majú záujem poznať a komunikovať s domácimi. Poznám aj veľa

úspešných integrovaných Slovákov, ktorí si ale napriek tomu zachovali svoju identitu. Valná väčšina domácich prijíma Slovákov neutrálne až pozitívne.

Majú noví prisťahovalci zo Slovenska záujem o vzájomné stretávanie sa a ako spolu komunikujete?

Áno, záujem je, no, nie vždy to, samozrejme, vychádza, lebo väčšina nových obyvateľov zo Slovenska ďalej pracuje na Slovensku – v Bratislave. Stretávanie sa znamená pestovať vzťahy na občianskej úrovni, a to vyžaduje osobné angažovanie sa. Bol by som rád, keby sa do občianskeho života v Hainburgu zapájalo viac Slovákov.

Prečo ste sa rozhodli vstúpiť do komunálnej politiky?

Oslovil ma starosta a členovia ÖVP ako potenciálneho kandidáta za slovenských občanov v Hainburgu. Moje rozhodnutie bolo ovplyvnené najskôr štúdiom fungovania samosprávy na Slovensku a v Rakúsku, potom praxou poslanca v zastupiteľstvách Bratislavského samosprávneho kraja a mestskej časti Bratislava – Petržalka a v neposlednom rade bola pre mňa komunálna politika vždy obľúbeným koníčkom.

Je pre občana Slovenskej republiky ťažké presadzovať svoje názory na pôde rakúskeho miestneho zastupiteľstva?

V princípe sme si ako partia ľudí, blízka ÖVP, na začiatku stanovili naše priority a tie postupne presadzujeme. Mojou prioritou je podporovať integráciu Slovákov v Hainburgu,

sprostredkovať Slovákom informácie o fungovaní mesta a živote v Rakúsku, podporovať pozitívny rozvoj mesta v súvislosti s prírastkom obyvateľstva, hlavne zo Slovenska.

Ktorý problém alebo projekt vo svojom pôsobisku považujete momentálne za prioritný?

Školstvo, infraštruktúra mesta, stratégia rozvoja mesta Hainburgu a regionálna spolupráca.

Aké sú podľa vás možnosti vzájomnej spolupráce s Rakúsko-slovenským kultúrnym spolkom?

Kultúra, komunitná, ľudská a spoločenská podpora slovenskej identity v Rakúsku.

Aké sú vaše najbližšie plány?

Získať vzájomný rešpekt medzi domácimi Rakúšanmi a novo prisťahovanými Slovákami. Je to dlhotrvajúci proces práce s ľuďmi.

Ako si predstavujete spolunažívanie Slovákov a Rakúšanov o desať rokov?

Budúcnosť Hainburgu vidím tak, že to bude mesto, kde funguje kvalitné súžitie Rakúšanov a Slovákov. Moderné mesto, v ktorom sú možnosti vzdelania na všetkých úrovniach. Občania mesta majú možnosť pracovať v meste a okolí. Venujú sa okrem poľnohospodárstva, gastronómie a obchodu práci v oblasti vzdelávania a moderných technológií. Mesto Hainburg sa bude stále chváliť svojou históriou, ale aj modernými smart službami pre obyvateľov a návštevníkov mesta. ■

Pri vianočnom punči - zľava: Rastislav Pavlík, starosta Hainburgu Helmut Schmid a bývalý starosta Josef Zeithöfer

Rastislav Pavlík pri rozhovore pre Slovenský rozhlas so starostom Wolfsthal Gerhardom Schödingerom (vpravo) a Ľubomírom Falťanom (vľavo) o Slovákoch v rakúskom pohraničí

Edith Veith

Slováci sme asi najmenšia národnostná menšina v Rakúsku, ale náš podiel na Wiener Festwochen je iste nezanedbateľný a neprehliadnuteľný. V spolupráci a s priateľskou podporou Bezirksamt Mariahilf sme aj tento rok usporiadali v rámci tohto festivalu 20. júna úspešný koncert priamo v krásnom prostredí ich koncertnej sály. Koncert otvorili a poslucháčov privítali Vlasta Osterauer-Novak, zástupkyňa prednostu Okresného úradu Mariahilf, a Ingrid Konrad, predsedníčka nášho spolku.

Miroslav DVORSKÝ - Tenor

Studierte an der Hochschule für Musik in Bratislava bei Ida Cernecka und anschließend bei Luciano Silvestri in Mailand - La Scala. Nach erfolgreichen Wettbewerben war er für einige Jahre Mitglied des Slowakischen Nationaltheaters in Bratislava und zu der Zeit bereits als Gastsänger an verschiedenen Häusern in Österreich, Deutschland und der Schweiz tätig.

Inzwischen gehört Miroslav Dvorsky zu den weltweit am meisten gefragten Sängern seines Fachs. Er gastierte in den letzten Jahren regelmäßig an den Opernhäusern in Staatsoper Wien, Bayerische Staatsoper München, National und Staatsoper Prag, Semperoper Dresden, Staatsoper Berlin, Staatsoper Hamburg, Royal Opera House London, Opéra Bastille Paris, Opéra National du Rhin Strasbourg, Teatro Reale Madrid, Palau de les Arts Reina Sofia Valencia, Teatro La Scala Mailand, Teatro comunale di Bologna, Opera Florenz, Teatro Carlo Felice di Genua, Tetro regio di Turin, Teatro Giuseppe Verdi Triest, Opera Roma, Opera Cincinnati, COC Toronto, San Francisco Opera, Opera Sao Paolo, New National Theatre Tokyo... In fast allen diesen Städten ist er auch immer wieder als Konzertsänger zu hören, besonders im Wiener Musikverein, im Konzerthaus Wien und im Salzburger Festspielhaus.

Zu den Dirigenten, die mit dem Künstler arbeiten, gehören Fabio Luisi, Riccardo Chailly, Jiri Belohlavek, Simone Young, Nello Santi, Lorin Maazel, Zubin Mehta, Donald Runnicles, Carlo Rizzi, Daniel Oren, Marco Armiliato, Daniele Gatti, Miguel Gómez Martínez, Marko Letonja, Christoph Eschenbach, Stefan Soltesz, Charles Dutoit, Vladimir Fedoseyev u.a.

Miroslav Dvorsky ist auf zahlreichen Aufnahmen für Supraphon, Naxos, Opus etc. zu hören, ebenso bei Rundfunkproduktionen für den ORF, NDR, HR und den Slowakischen und Tschechischen Rundfunk.

MARIAHILFER FESTWOCHEN 2016 A RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

Slávnostný úvod koncertu - zľava: Vlasta Osterauer-Novak, Daniel Buranovský, Miroslav Dvorský a Ingrid Konrad

Boli sme poctení, že pozvanie na koncert prijal Miroslav Dvorský, ktorý patrí k našej operno-speváckej špičke a je jedným z vyhľadávaných tenoristov nielen doma, ale aj v zahraničí. Ďalším významným protagonistom tohto umeleckého tandemu

bol dlhoročný koncertný partner Miroslava Dvorského, pianista prof. Daniel Buranovský, ktorý takisto doma a v zahraničí už dlhodobo prezentuje svoje umelecké kvality. Vysokú úroveň ich umeleckého vystúpenia ocenila aj rakúska žurnalistka Manuela Miebach v recenzii, uverejnenej v renomovanom internacionálnom muzikologickom internetovom časopise DER NEUE MERKER.

Fotografie: Ingrid Fux

Obidvaja interpreti sú veľmi dobre zohraní umeleckí partneri a vedia celý večer nielen držať publikum v umeleckom napätí, ale

vedia ho aj perfektne gradovať až do skandovaných ovácií. Je to znak ich vysokej hudobnej profesionality, majstrovského ovládania svojich nástrojov – hlasu a klavíra, ako aj bohatých skúseností, čo vie oceniť aj publikum.

Programová skladba a interpretácia Miroslava Dvorského jasne ukázala, že je majster nielen na piesňovú tvorbu (B. Smetana Večerní písně a M. Schneider-Trnavský Slzy a úsmevy), ale takisto bravúrne zvláda operné árie (G. Puccini Tosca, G. Verdi Macbeth). So šarmom sebe vlastným podáva i melódie z najpopulárnejších operiet (E. Kálmán Grófka Marica, F. Lehár Paganini), avšak vrcholom koncertu boli jeho „Glanzstücke“, a to piesne Non ti scordar di me, O sole mio, Parla mi d´amore Mariu, ktorými si už publikum získal nadobro a nebolo ho možné pustiť z pódia, kým nezaspieval ešte tri prídavky.

K tomuto výkonu sa absolútne rovnocenne priradila interpretácia a klavírna virtuozi prof. Daniela Buranovského, ktorý sa prejavil nielen ako citlivý a vnímavý sprievodný hráč, ale exceloval aj sólisticky: bravúrnou interpretáciou Lisztovho Nocturna No. 3 Sen lásky, Rachmaninovým Prelúdiom op. 23 g-mol a Webbovou Piesňou Memory z muzikálu Cats. Každým svojim úderom a tónom preukázal, ako je s dielami zžitý, či už v pianissime alebo vo forte, kde sa všetko sentimentálne, melancholické a emocionálne podriadi a zúročí v jeho virtuóznej interpretácii.

Bol to skutočne nevšedný, umelecky hodnotný a náročný koncert, ktorý v preplnenej sále s prístavkami a aj s ďalšími stojacimi poslucháčmi, so záverečným búrlivým potleskom a „standing ovation“ znovu potvrdil, že práca a úsilie nášho spolku sa poberajú tou správnou cestou. Nielen že v tomto cudzom svete, ktorý sa už vlastne stal naším druhým domovom, máme možnosť stretávať sa, kontaktovať sa, a hlavne nezabúdať na našu bohatú kultúru, našich umelcov a takisto prezentovať dobré meno a kvality nášho hudobného umenia rakúskemu publiku. ■

Prof. Daniel BURANOVSKÝ

Klavier

Stammt aus einer Familie von einem Operndirigenten. Er studierte am Konservatorium in Žilina bei Prof. Anton Kálay, er absolvierte ein weiteres Studium mit Auszeichnung an der Musikakademie in Bratislava bei Prof. Miloslav Starosta. Er ist der Gewinner von mehreren Klavierwettbewerben. Er nahm an Interpretationskursen in Santander/Spain, einem Studienaufenthalt in Kiew und an der Sibeliusakademie in Helsinki teil. Als Solist trat er auf vielen internationalen Festivals wie in Katowice, Mitteleuropäisches Festival in Žilina (Kritikerpreis mit Bariton Martin Babjak), Festival der tschechischen Musik in Bonn und vielen weiteren auf. Als Solist arbeitete er weiter mit allen Orchestern in der Slowakei, mit dem Beethoven Orchester in Bonn, mit dem Orchester Hyosung Universiti Taego, und als Solist und auch Kammermusikpartner mit den Solisten der SND Oper in Bratislava mit Miroslav Dvorský, und mit Lubica Vargicová in Carnegie Hall in New York und mit anderen Künstlern in fast allen Ländern Europas aber auch in den USA, Brasilien, Mexiko und Asien. Von 1999-2000 wirkte er als Gastprofessor im Hauptfach Klavier an der University of Taegu Hyosung in Südkorea. Prof. Buranovsky ist Prorektor auf der Universität der Musischen Künste in Bratislava

**BEZIRKSVORSTEHUNG
IN MARIAHILF**

Nach dem Erfolg im letzten Jahr hat sich der Österreichisch-Slowakische Kulturverein wieder am Bezirksfestwochenprogramm beteiligt. Im Rahmen der Mariahilfer Festwochen 2016 organisierten wir mit freundlicher Unterstützung vom Bezirksamt des 6. Wiener Bezirks und vom MA 7 ein Konzert. Im Festsaal des Amtshauses präsentierten sich heuer zwei von den besten slowakischen Künstlern: Miroslav Dvorský (Tenor) und Daniel Buranovský (Klavier). Es gab ein großes Interesse am Konzert, der Raum war voll, einige Zuschauer haben das Konzert sogar stehend genossen. Das Publikum wurde von der Stellvertreterin des Bezirksvorstehers Vlasta Osterauer-Novak sowie der Obfrau des ÖSKVs Ingrid Konrad begrüßt. Wir möchten uns nochmals für die Zusammenarbeit des Bezirksamts bedanken und hoffen, dass wir auch weiter so erfolgreich zusammenarbeiten werden.

S operným majstrom sa každý chcel odfotiť

Ingrid Fux

NA SLOVÍČKO

S MILANOM
MARKOVIČOM

Fotografie: Ingrid Fux

Nabitá sála, atmosféra plná očakávania, nedečakavé pohľady... Tak sme privítali milého hosťa Milana Markoviča na jeho večere v RSKS 17. marca 2016. Záujem bol obrovský a miesta málo. Niektorí sledovali dlho očakávané podujatie z priľahlej kancelárie, iní využili každé voľné miestečko.

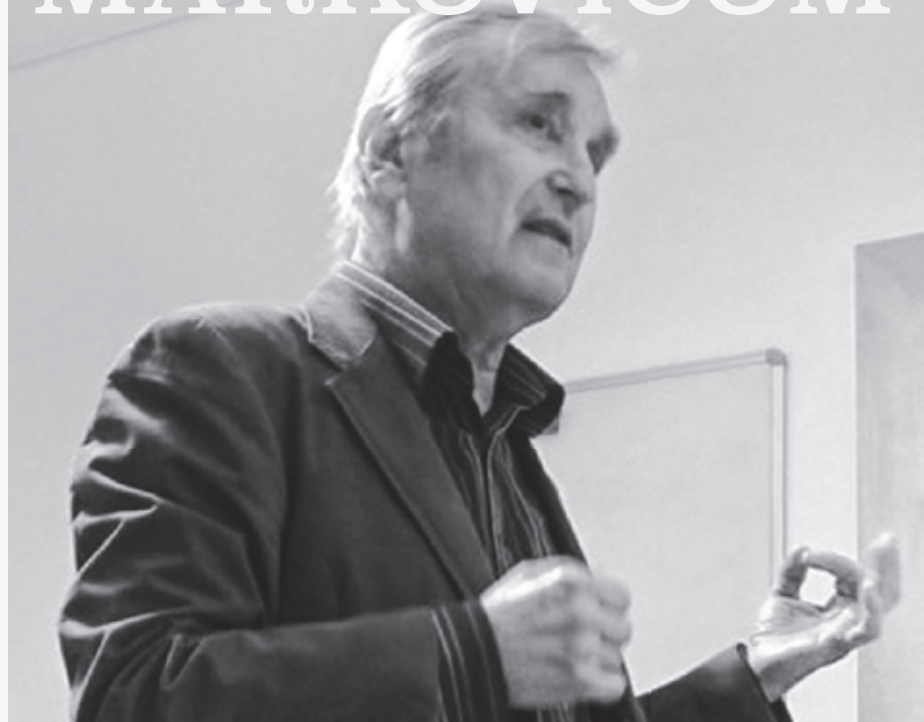
Hlavný aktér večera nám porozprával historiky zo svojej zaujímavej umeleckej činnosti, zodpovedal otázky zvedavých divákov, zahrál nám na klavíri, zaspieval i zarecitoval - proste rozbalil celú paletu svojich aktivít naplno. Spontánne bolo aj prihlásenie sa do diskusie jeho bývalej žiačky, ešte z jeho učiteľských začiatkov, z ktorých, ako nám prezradil, neraz čerpal námety do svojho programu.

Mnohí si nenechali ujsť túto príležitosť a zvečnili sa s majstrom humoru a satiry na fotografiách alebo ho požiadali o autogram. Po vystúpení veľmi ochotne zodpovedal aj niekoľko otázok, z ktorých vznikol tento rozhovor pre Pohľady. A o tom, že tak diváci, ako aj samotný Milan Markovič sa medzi nami cítil dobre a nenútené, svedčilo aj posedenie po programe. S mladými návštevníkmi diskutoval o súčasnej situácii v mediálnej a kultúrnej oblasti na Slovensku i v Rakúsku či o možnosti presadenia sa talentovaných mladých ľudí v hereckej brandži dnes. A nebol by to komik a satirik, keby k tomu nepridal aj úsmevné príhody, ktoré zažil s kolegami na cestách.

V hľadisku bolo plno

Keby nebola záverečná hodina a pred ním spiatočná cesta domov, tak by sa tento hodnotný večer pretiahol určite dlho do noci. Po takomto úspechu musíme len veriť, že podobná príležitosť sa v dohľadnom čase zopakuje a že sa s Milanom Markovičom v spolku opäť niekedy stretne.

Oblúbený humorista Milan Markovič na póde nášho spolku

Váš záber je veľmi široký, ktoré témy sú teraz v centre vašej pozornosti?

Tá pozornosť sa dá rozlíšiť na pasívnu, teda vnímanie toho, čo sa deje u nás na Slovensku, u susedov či vo svete, a aktívnu, kde sa prejavujem ako humorista a satirik. Tu, samozrejme, reagujem na aktuálnu situáciu, čo mnohí moji diváci aj očakávajú. Nie preto, že by si podľa toho tvorili svoj názor, lebo našťastie dnes je na Slovensku situácia, že každý môže mať a má svoj vlastný názor. Aktuálne postrehy tvoria aj časť mojich programov v Kabarete M. Markoviča.

Ako reagujú ľudia na vaše trefné a nezriedka ironické postrehy?

Ľudia tieto reflexie potrebujú, sú na to zvyknutí. Často priamo reagujú a majú potrebu diskutovať o rôznych pohľadoch na dané témy a tvoria si potom svoj vlastný názor. Preto aj v každom našom predstavení glosujeme najnovšie udalosti. Tým pádom sa scenár nedá ani do bodky pripraviť, pretože na najčerstvejšie kauzy ľudia najlepšie reagujú.

Ako sa k rôznym udalostiam staviate vy?

Na pochopenie by ste museli žiť medzi nami, tými, čo sa zaoberáme satirou 😊. Nie je nás síce veľa, ale medzi hŕstkou mojich kolegov žijeme tým, že si utahujeme jeden z druhého. Bez toho by sme ani nemohli byť. Tak je človek potom v tomto smere stále trénovaný 😊, nevyjde z cviku.

Podľa čoho si zväčša vyberáte hostí do svojich programov?

V súčasnosti spolupracujem viac a častejšie s divákmi. Ide tu o iný druh predstavení ako kedysi, keď spočívali na pozvaných hosťoch,

ktorí boli dominantní, a možno až druhorodo na mojich preferenciách. Programy pod názvom Predstavte si, ktoré teraz bežia, sú koncipované inak. Lenže nie každý divák sa chce prezentovať. Niektorí si povie, že keď si zaplatil vstupenku, chce konzumovať, a nie sa predstavovať. Veľmi vzrušujúce sú tieto podujatia, keď natrafím na divákov inej kategórie. To sú krajné situácie (extrémne). Často ľudia čakajú na túto situáciu celý život. Tak to potom sa máte čo obracať. A keď sú to typy navyše exhibicionisticky zamerané, tak môžete mať ešte šťastie, keď nemajú trošku vypité. Vtedy je vidieť, aký je zvyšok publika škodoradostný. „Tak a teraz sa ukáž, ty jeden... teraz ťa načapali!“ Nakoniec mám o to lepší pocit, keď sa to podarí 😊.

S kým sa vám dobre spolupracovalo?

Bola to celá armáda ľudí, keď som začal v roku 1973 s poloimprovizovanými predstaveniami. Nevyzúvajte sa, prosím, z ktorých bolo odvysielané v televízii len jedno. Bol to prenos z Nových Zámkov. Vtedy ešte nikto nerobil tzv. talk show, čiže rozprávanie s ľuďmi, akési prekárania a vymieňanie si názorov a k tomu ešte okorenené vtipom a s nejakou myšlienkou. Podľa toho som si vyberal ľudí na javisko, ale aj z hľadiska. Takých, ktorí sú schopní a ochotní vám odpovedať. Pritom pre každého talkmajstra platí, že keď položí otázku komukoľvek, či na javisku, či v hľadisku, pretože ani jedna strana nie je detailne pripravená, musí mať pripravenú aj odpoveď. A nikto z divákov nesmie zbadať, že nastalo trápne ticho, ale musí mať dojem, že to tak má byť. Nie je v tom žiadna genialita, ale viac-menej, mimoriadne vyvinutý pud sebazáchovy 😊.

Koho by ste spomenuli z plejády satirikov či vašich obľúbencov menovite?

Napríklad Vlasta Burian, ktorého často kritizujú, že bol stále rovnaký. Ale na druhej strane bol veľmi pestrý a variabilný, pokiaľ ide o jeho pohybové a slovné majstrovstvo, aj keď to vždy robil na svoj spôsob. Práve to sa od neho vyžadovalo, aby bol iný, aby to bolo stále o niečom novom, ale aby bol svoj. A to sa často vyžaduje aj od nás. Aj odo mňa sa stále očakáva, aby som to do niekoho napáľil, do nejakého politika či nejakej situácie, aj keď mne táto poloha až tak nevoní. Ja som skôr na humor, ale často niet iného východiska a musíte do toho zabrdnúť.

A niečo k vášmu kabaretnému programu?

Ako viem, jediný oficiálny slovenský kabaret zanikol začiatkom 70. rokov výnosom ministra M. Válka. Bol to slávny Tatra kabaret, neskôr premenovaný na Tatra revue, ktorého vznik v bratislavskom hoteli Tatra sa datuje v roku 1930. Zrejme sa vtedajšiemu ministrovi kultúry ako aj celej niekdajšej štátostrane zdali tieto kabarety protištátne, ako niečo príliš kapitalistické a imperialistické.

Ďalší kabaret, ktorý sa na Slovensku zjavil, bol až ten náš. Premiéru mal 13. mája 2013, takže opäť po štyridsiatich dvoch rokoch. Bola to dlhá pauza a nebolo ľahké vybrať si ten svoj model. Pretože, keď sa povie kabaret, sto ľudí si pod tým pojmom predstavuje sto iných definícií. Je to veľmi široký pojem; existuje kabaret literárny, revuálny s tanečníkmi či s celým orchestrom atď. Naším modelom bol nakoniec literárny kabaret s veľmi úsporným dvojčlenným orchestrom, v ktorom každý hrá na niekoľkých nástrojoch, kde občas vypomôžem na nejakom nástroji aj ja. Program je založený na scénkach, dialógoch, pohybových a kúzelnických vložkách. Teda na tom, na čo máme a čo nám zloženie ansámblu a financie dovoľujú. Na tom je vždy založený aj celý scenár.

Aké sú vaše nové projekty?

Momentálne pripravujem ďalší scenár na druhý diel kabaretu a na to potrebujem už zase iných ľudí, pretože jeden človek nemá toľko schopností, aby sa prejavoval neustále v novej inej výrazovej bohatosti.

Aká je situácia v tejto brandži v súčasnosti?

Keď som začínal v Slovenskej televízii, bola to iná doba. STV bola jediná televízna stanica na Slovensku a jej programy mali veľkú

sledovanosť. Aj keď ten pojem nenávidím, lebo sa nedá použiť ako jediné meradlo na všetko. Sledovanosť ani nie je adekvátnym meradlom, pretože neznamená hneď hodnotu a kvalitu programu, ale určite má aj toto kritérium svoje opodstatnenie. Dnes je situácia úplne iná. V tej spleti programov sa človek môže pomaly stratiť, často idú v televízii neskutočné príšernosti, ale keď sa trošku potrápíte, dá sa vybrať. Ak ste však povaha slabšia, ľahko sklznete do tej pohodlnejšej roviny. A preto sa ani netreba čudovať, že momentálny názor na zábavu a humor všeobecne skĺzol dosť dole. Nárok na vkus jednotlivého diváka je na pomerne nízkej úrovni. Ľudia dnes často nechcú rozmýšľať nad tým, čo povedal ten-ktorý interpret. Chcú sa jednoducho pobaviť na jasných sekvenciách a basta.

Máte kritický, neraz sarkastický pohľad na domáce spoločenské nedostatky. Prichádza vám na um niečo, čo z vašich postrehov je prenosné trebárs v susedných krajinách? Mohli by od nás niečo prebrať alebo sa na niečom poučiť? Alebo naopak?

Hádam áno, ale ja by som to skôr obrátil, pretože vždy sa musí vychádzať z daného kontextu. Keď boli moje programy a programy napr. Rastá Piška, Jara Filipa, Stana Radiča a ďalších v čase mečiarovcov v Slovenskej televízii zakázané, tak sme začali vystupovať v Česku. Tým, že to vysielala aj Česká televízia, sledovali tieto programy aj ľudia na Slovensku. Bežný človek mohol mať dojem, že to teraz využijem a očiernim Slovákov a pomery u nás vládnuce. Ale to by v inej krajine nikoho aj tak nebavilo, zosmiešňovať a pranierovať situáciu na Slovensku. Naopak, musela to byť satira z českých pomerov. A, samozrejme, musel som to urobiť tak, aby sa nikto neurazil, pretože hneď by sa ozvali hlasy, čo si to dovoľil tento, tam z poza plota. Musel som to vyvážiť obrovskou dávkou sebaíronie, inak by to nikto „nekúpil“ a vypískali by ma 😊. Iróniou je, že počas tých rokov, čo som vystupoval v Česku, som dostal len jeden jediný anonymný list a aj ten bol písaný po slovensky 😊. Na to mám len jeden obľúbený výrok Mariána Labudu, ktorý komentuje tieto typy ľudí ich vlastnými slovami, ktorým chýba logika: „No, to je ten Labuda, ktorý vystupuje v Čechách za naše peniaze.“

Čím vás priťahuje Viedeň?

Nie som veľký cestovateľ, ale asi ako každý, kto má už niekoľko krížikov na chrbte, mám rád históriu a tradíciu. Svojho času sme

s Petrom Novotným navštevovali tradičné kaviarne a vnikli sme do ich histórie a historiek s nimi spojených. Mám na to nádherné spomienky a doteraz sú to aj moje obľúbené trasy, keď navštívim toto mesto. Nie som síce profesionálny znalec histórie rakúskej metropoly, ale mám svoje vyšliapané chodníčky, na ktorých sa môžem dokonca aj blysnúť mojimi znalosťami pred ľuďmi, ktorí vo Viedni ešte neboli 😊. Viedeň mala naozaj šťastie, že počas 2. svetovej vojny nebola až taká zničená a že sa v nej zachovali také inštitúcie, ako Café Central, Café Hawelka či cukráreň Demel a taktiež, že sa tu udržal duch zašlých čias. Už len keď nahliadnete do týchto zariadení, pocítite, že na vás dýcha história a pripomienky na ľudí, ktorí v tomto meste žili, tvorili a za tých niekoľko desaťročí sa tu premleli. To je na Viedni úžasné.

Ďakujeme za rozhovor ■

Milan Markovič – Slovenský humorista, herec, moderátor, satirik, a scenárista. Pôvodným povoláním pedagóg (aprobácia slovenský a ruský jazyk), od roku 1965 tri roky pôsobil ako učiteľ na ZŠ Gajary a na ZŠ Bratislava-Slovan. Neskôr, v rokoch 1969 až 1975 pracoval ako redaktor Učiteľských novín a po čase sa prepracoval do Československého rozhlasu v Bratislave. Od roku 1970 účinkoval v Radošinskom nainom divadle ako herec a taktiež sa podieľal na tvorbe programu ako autor piesní. Činnosť v tomto divadle ukončil roku 1986, odvtedy pracuje v slobodnom povolaní ako scenárista, herec, moderátor a kabaretiér.

Počas svojej dlhoročnej činnosti získal mnohé ocenenia, napr. Prémium Slovenského literárneho fondu za moderátorský výkon v relácii Pod pyramídou (1992). V celoštátnej ankete časopisu BETTY sa stal Mužom roka '93 a získal ďalšie ocenenia – Cena diváka '93, TELEMÚZA 1993 v kategórii Osobnosť televíznej obrazovky. V roku 1994 mu Literárny fond Slovenskej republiky udelil mimoriadne ocenenie za objavne poňatý typ audiovizuálnej satiry s prihliadnutím na talk show Večer Milana Markoviča. Za celoživotné dielo mu v roku 2010 bola udelená Cena Literárneho fondu v sekcii pre tvorivú činnosť v oblasti rozhlasu, divadla a zábavného umenia.

Na oživenie ešte niekoľko titulov z jeho bohatej tvorby: *Javiskové programy*: Nevzúvajte sa, prosím... (odohratých 1824 predstavení), *Večer Milana Markoviča*, *Zo šikmej plochy*, *Koncert na želanie*, *Slovenský raj* (premiéra v Štúdiu L+S, Bratislava) či *Dvojdohoda*. Postavu Edwarda Albeeho stvárnil v najúspešnejšej divadelnej hre *Divadla Aréna* v roku 2002 pod názvom *KOZA* alebo *Kto je Sylvia*. *Rozhlasové relácie*: *Variácie* – zábavné ohýbanie slov na nedeľné predpoludnie, *Pod Pyramídou* – talk-show z rozhlasovej domácnosti (Slovenský rozhlas), *Uhol nadhľadu*, *Milánium* (Rádio Twist) i z početných. silvestrovských programov, rozhlasových adaptácií humoristických literárnych diel, fejtónov a publicistických vystúpení.

Milan Markovič - Slowakischer Humorist, Schauspieler, Satiriker und Drehbuchautor. Ursprünglich ist er ausgebildeter Pädagoge (Approbation für die slowakische und russische Sprache) und war in seinen Anfängen von 1965 bis 1968 Lehrer an den ZDS Gajary und ZDS BA-Slovan. Später, in den Jahren 1969 bis 1975, arbeitete er als Redakteur für die Zeitung der Lehrer und schaffte es mit der Zeit bis in den Tschechoslowakischen Rundfunk in Bratislava. Ab 1970 wirkte er am Radošina Theater als Schauspieler und beteiligte sich an der Programmgestaltung als Liedtexteschreiber. Nach Beendigung seiner Tätigkeit an diesem Theater im Jahr 1986 arbeitet er als freischaffender Drehbuchautor, Schauspieler, Moderator und Kabarettist.

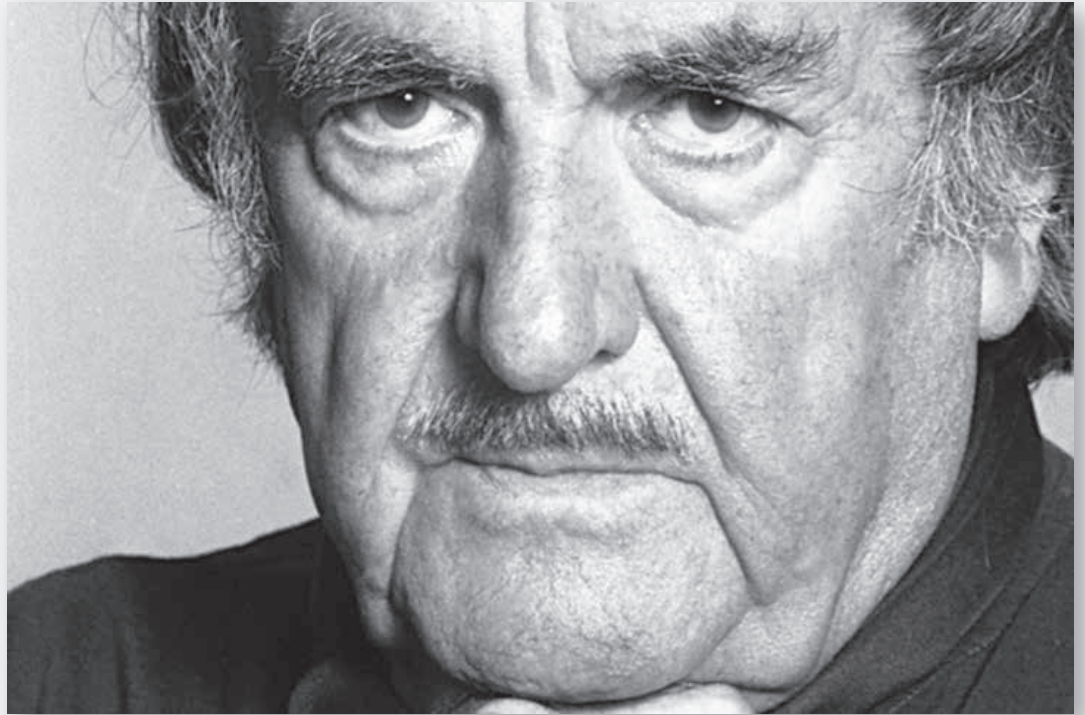
(Vgl. Wikipedia)

90. VÝROČIE
NARODENIA

KAROLA KÁLLAYA

„Mnohé z mojich kníh sú vlastne veľkými reportážami. Veľkými iba preto, že je v nich veľa fotografií, ktorými som chcel vyrozprávať to, čo som videl a zažil. No sú i vyjadrením myšlienok, ktoré človeku preletia hlavou pri pozorovaní toho, s čím sa stretne, čo chce bleskovo zaznamenať. Tie stretnutia sú krátke. Niekedy majú skrytý význam, ktorý treba ihneď zachytiť. No rovnako treba vidieť či vycítiť formu, ktorou to urobím. To je možno rovnako dôležité ako okamih snímania.“

Karol Kállay

Tvorí mozaiku sveta, ktorá rozpráva príbeh o človeku. Od jeho narodenia až po smrť. Vy-povedá o ľudských vášňach, láskach, náboženstvách, politike, ale i utrpení. Zobrazuje prostredie a život, ktorý sa v ňom odohráva. Situácia zaznamenaná v zlomku sekundy je v jeho podaní vždy jasná. Večne nespokojný s dosiahnutým výsledkom necháva kízanie po povrchu tým, ktorí sa pýtajú, čo majú fotiť. Z jeho fotografií možno čítať ako zo skeve vyrozprávanej knihy – so začiatkom i koncom.

Fotograf Karol Kállay

Narodil sa 26. apríla 1926 v Čadci. V rokoch 1932 – 1940 navštevoval gymnázium v Ružomberku a Trenčíne. Fotoграфovať začal vo svojich štrnástich rokoch fotoaparátom Rolleiflex a už o dva roky neskôr získal Zlatú medailu na celoštátnej výstave fotografií v Bratislave. Titulom inžinier ukončil štúdium na Vysokej škole ekonomickej v roku 1948. Zamestnal sa ako reportér v časopise Domov a svet, potom v agentúre Oko, neskôr pracoval ako asistent vo filmových štúdiách. Od roku 1950 pôsobil ako fotograf na voľnej nohe. Z takmer päťdesiatich doteraz vydaných kníh sa preslávili najmä publikácie o Los Angeles, New Yorku, Tokiu, Ríme, Mexiku, Slovensku. Viaceré z jeho publikácií boli odmenené cenami Ministerstva kultúry SR, Matice slovenskej a organizácie UNESCO.

Tridsať rokov pracoval v oblasti módy a v počte titulných fotografií od jednotlivca, vytvoril ich štyristopäťdesiat, zrejme predbehol aj takú osobnosť, akou bol módnym fotograf Helmut Newton. Vytvoril ich okolo štyristopäťdesiat. V roku 1955 začal fotoграфovať pre slovenský časopis Móda, v ktorom

spolu s grafickým dizajnérom Milanom Veselým robili na tie časy priekopnícku vizuálnu úpravu. Kállay v šesťdesiatych rokoch pracoval pre vychýrené magazíny, akými boli berlínske Saison a Sybille či parížsky Jardin des Modes. Priniesol nový názor na módnú fotografiu, keď začal raziť názor, že šaty nie sú z plechu. Naopak, ženy v nich rady chodia a tešia sa z nich. Od roku 1956 pracoval v slobodnom povolaní, stal sa členom Zväzu slovenských výtvarných umelcov. V roku 1970 sa stal členom Medzinárodnej federácie umeleckej

Zázrivá

Zemiaky

Fotografia pre časopis Móda

VÝBER OCENENÍ:

- 1942 – Zlatá medaila na celoštátnej výstave fotografií v Bratislave
- 1970 – titul EFIAP (Excellence de la Fédération Internationale de l' Art Photographique) udelený Medzinárodnou federáciou umeleckej fotografie (FIAP) vo Švajčiarsku
- 1982 – získal Zlatý odznak Zväzu slovenských fotografov
- 1992 – redakcia magazína GEO v Hamburgu mu udelila cenu Fotograf roka
- 1995 – kniha Kafka und Prag získala cenu v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska
- 1998 – prezident Slovenskej republiky mu zapožičal Pribinov kríž I. triedy za celoživotné dielo v oblasti umeleckej fotografie
- 1999 – získal cenu Leopolda J. Danihelsa za umelecké aktivity v Los Angeles, USA publikácie Pieseň o Slovensku a Los Angeles získali okrem iných ocenení aj Cenu UNESCO ako najkrajšie knihy sveta

Bratislava

fotografie (FIAP) vo Švajčiarsku a v roku 1979 sa začala jeho spolupráca s nemeckým magazínom Geo. V 90. rokoch fotografoval pre tamojšie časopisy Stern, Spiegel a Focus.

Za reportážami cestoval na všetky svetové kontinenty. Svoju tvorbu bilancoval na vyše osemdesiatich osobných výstavách doma i v zahraničí a podieľal sa na mnohých skupinových expozíciách po celom svete. Karol Kállay svojim rozsiahlym dielom zasiahol do viacerých fotografických odborov, no jeho talent sa najviac prejavil vo fotografickej reportáži a módnjej fotografii. Z ďalších môžeme menovať krajinársku fotografiu a portrét. Bol doživotným čestným predsedom poroty prestížnej Czech Press Photo v Prahe. Karol Kállay zomrel 4. augusta 2012 vo veku 86 rokov.

Mexiko

Italy Today

„Mojou najmilšou a najdôležitejšou knihou, akú som nafotil, je Italy Today. Zväz slovenských výtvarných umelcov v roku 1960 vypravil na olympiádu do Ríma autobus. Prihlásil som sa a dostal vycestovaciu doložku. Cesta aj pobyt trvala sedem dní. Bolo to po prvý raz, čo mi režim dovolil vycestovať na Západ. Napadla mi bláznivá myšlienka, že z tej cesty nafotografujem knihu o Taliansku. Bol som asi nemiestne citlivosť! Fotografoval som nesmierne intenzívne a premyslene (nie nerozvážne), dňom i nocou. Bol som na pokraji fyzického aj psychického vyčerpania. Po návrate som fotografie spracoval, urobil maketu knihy a ponúkol ju vydavateľstvu Artia v Prahe. Prijali ju bez námietok. Vydali ju spolu s anglickým vydavateľstvom Hamlyn ako Italy Today, neskôršie aj v nemeckom vydaní ako Italien Heute.“

New York

Podstatou fotografie je čas

„Je to už dávno, keď som si zapísal tieto múdre slová: Podstatou fotografie je čas. Čas, ktorý nám preklzne medzi prstami. Čas, ktorý nám uniká pred očami. Čas vecí a čas ľudí, čas svetla a čas citov. Čas, ktorý nikdy nebude rovnaký. Fotograf musí pozorovať, premýšľať a veľmi rýchlo reagovať, pretože to podstatné trvá iba okamih.“ ■

Spracovala Martina Víglašská

Zdroje:

<http://www.karolkallay.sk/>
<http://www.ephoto.sk/>

Mexiko

Fotograf Karol Kállay - Geboren am 26. April 1926 in Čadca. Seine ersten Fotos machte er mit 14 Jahren, zwei Jahre später erhielt er bereits die goldene Medaille bei der nationalen Ausstellung für Fotografie in Bratislava. Nach dem Abschluss seines Wirtschaftsstudium 1948 arbeitete er als Reporter für diverse Zeitschriften, später als Assistent in Filmstudios. Ab dem Jahr 1950 war er als freischaffender Fotograf tätig. Zu den bekanntesten seiner bisher erschienenen fast 50 Büchern gehören die Publikationen über Los Angeles, New York, Tokyo, Rom, Mexiko und die Slowakei. Mehrere von seinen Werken erhielten Auszeichnungen vom Kulturministerium der Slowakei und UNESCO. Kállay berührte mit seinem umfangreichen Werk verschiedene Bereiche der Fotografie, aber sein Talent zeigte sich am deutlichsten bei den Reportagen und der Modefotografie. In den Modereich brachte er eine neue Meinung ein: Kleider sind nicht aus Blech, im Gegenteil – Frauen ziehen sie sich gerne an und freuen sich über sie. Für die Reportagen bereiste er alle Kontinente. Weitere Bereiche umfassten die Landschaftsfotografie und Porträts. Seine Werke präsentierte er auf über 80 Ausstellungen in der Slowakei und im Ausland sowie auf zahlreichen Gruppenausstellungen auf der ganzen Welt. Kállay verstarb am 4. August 2012 im Alter von 86 Jahren.

(Vgl. Wikipedia)

Ingrid Fux

SKOK Z VÝŠKY

S Divadlom Andreja Bagara v Nitre viaže náš spolok dlhoročná, veľmi priateľská a plodná spolupráca. Aj tento rok 24. apríla k nám zavítali nitrianski divadelníci s ďalšou inscenáciou zo svojho širokého repertoáru, s hrou kanadskej autorky arménskeho pôvodu Leslie Ayvazianovej *Skok z výšky*.

Veľký podiel na týchto nadštandardne dobrých vzťahoch má určite aj dlhoročný riaditeľ DAB **Ján Greššo** a tím jeho spolupracovníkov. Početné spoločne zorganizované podujatia osobitne vyzdvihla a zhodnotila v príhovore pred začiatkom predstavenia aj predsedníčka RSKS Ingrid Konrad. Poďakovala sa Jánovi Greššovi za celý rad nezabudnuteľných divadelných predstavení na pódíách vo Viedni, ale i priamo na nitrianskej divadelnej scéne. Nejednému členovi RSKS utkveli v pamäti umelecké zážitky z premiéry *Fidlikant* na streche v Nitre, ako aj následná recepcia spojená s oslavou okrúhleho jubilea herca Leopolda Haverla i srdečné privítanie pri každej našej návšteve divadla, o ktoré sa vždy jeho členovia postarali. Ani riaditeľ divadla Ján Greššo nešetril slovami vďaky za profesionálnu organizáciu ich predstavení vo Viedni, veď príprava v zahraničí je vždy komplikovanejšia. Vysoko ocenil srdečnosť a spontánnosť viedenského publika, akými zakaždým ocenilo výkon hercov. Obaja sa zhodli na tom, že urobia všetko preto, aby sa kontinuita obojstranných návštev neprerušila ani po odchode Jána Grešša z pozície riaditeľa divadla.

Počas predstavenia odznelo aj viacero chytľavých pesničiek

Spomínaný aprílový večer sme sledovali one woman show **Evy Pavlíkovej**. Inscenácia *Skok z výšky* bola totiž už v prípravnej fáze symbolicky venovaná jej životnému jubileu. Dlhoročná členka nitrianskeho umeleckého súboru a umelecká šéfa DAB v Nitre Eva Pavlíková podala na doskách divadla *Freie Bühne* brilantný výkon. Režijné

hru pripravil Svetozár Sprušanský a osobne sa zúčastnil aj na predstavení vo Viedni.

Hra ponúka príbeh čerstvej päťdesiatničky, ktorú stretávame na dovolenke v jednom zo známych gréckych letovísk. Hlavná hrdinka rozpráva o svojom živote. Rekapituluje svoju minulosť a zároveň chce zmeniť svoju budúcnosť. Už viac nechce byť magnetom na trapasy! Chce konečne naplno slobodne žiť!

Novinkou inscenácie bolo interaktívne zapájanie divákov v hľadisku do diania na javisku, hlavná hrdinka s nimi nadviaže úsmevný, miestami až komický dialóg o svojom osude. Pred začiatkom predstavenia dostali mnohí diváci do ruky scenár, v ktorom im bola pridelená postava, zapadajúca do konceptu celej inscenácie.

Po zhasnutí hlavného osvetlenia sa sala ponorila nielen do pološera pasívneho sledovania predstavenia, ale zainteresovaní diváci a s nimi neraz aj ich susedia pozorne sledovali, kedy príde nástup postavy, ktorá im bola pridelená. Poniektorí trochu nesmelí, s obavou, ale predsa s elánom vstupovali do deja so svojimi replikami, iní viac-menej profesionálne prezentovali texty a viedli dialóg s protagonistkou večera. Mnohí prejavili svoj muzikálny talent a spoločne si zaspievali sprievodné piesne.

Úvodný príhovor Jána Grešša a Ingrid Konrad

NETRADIČNÁ SHOW EVY PAVLÍKOVEJ

Fotografie: Ingrid Fux

Bol to úplne iný divadelný zážitok. Javis-kové dobrodružstvo vzájomného dialógu medzi herečkou a divákmi, sled bizarných, veselých, až slzy do očí vtlačajúcich príhod, živá kapela, melodické piesne, dovolenková atmosféra a ...a poniektorým, hoci sa pred predstavením okúňali a nechceli si prevziať scenár, sa v tento večer zapáčila myšlienka,

vyskúšať si divadlo z opačnej strany aj častejšie. A tí, čo si scenár nezobrali, po skončení predstavenia veru ľutovali. V príjemnom duchu sa nieslo aj záverečné posedenie, kde sa živo diskutovalo nielen o vystúpení, ale i o výkonoch „nádejných elévov“ a zúčastnila sa na ňom aj protagonistka večera i ďalší účinkujúci a organizátori z DAB. Srdečná

Dobrá nálada, spoločné fotenie a ani pohár vínka nechýbali po predstavení

atmosféra i tradičné spoločné fotografické momentky sprevádzali spoločne strávené chvíle a vniesli nám do mysle pranie, aby takéto divadelné stretnutia prichádzali za nami opäť.

Ďakujeme účinkujúcim a hosťom z DAB za nezabudnuteľný zážitok. ■

Riaditeľ Greško odchádza z DAB

Členovia nášho spolku sa prvýkrát zoznámili s riaditeľom Jánom Greššom na jednom Plese viedenských Slovákov, kde Divadlo Andreja Bagara z Nitry účinkovalo v kultúrnom programe. Už tam sme začali spriadať plány na ďalšiu spoluprácu. Vzápätí sme zorganizovali ich hostovanie s predstavením Námestie v hlavných úlohách s Adelou Gáborovou a Jozefom Dóczyom v Divadle Freie Bühne Wieden. Nadviazala sa spolupráca a už nasledujúcu sezónu som viedenský súbor tohto divadla na čele s riaditeľom Geraldom Szyszkowitzom sprevádzala do Nitry, kde uviedli inscenáciu jeho divadelnej hry Tolstoj und Valerie.

V nasledujúcich rokoch sa Nitrania prezentovali v divadle TAG inscenáciou Heda Gablerová a v rámci Wiener Bezirksfestwochen uviedli aj inscenáciu Ina. Okrem činoherných predstavení DAB Nitra uvádzalo každoročne aj úspešné operety a muzikály, na ktoré sme mohli aj napriek rečovej bariére pozvať našich rakúskych partnerov a známych. V rámci spolku sme zorganizovali niekoľko zájazdov na tieto premiéry (Fidlikant na streche, Divotvorný hrniec, Kabaret a Modrá ruža), kde sme sa stretli s nevšednou ústretovosťou samotného riaditeľa i ostatných členov divadla. Naša spolupráca sa rozvíjala i v inom smere. Tak ako viedenská agentúra Elite Tours usporadúva zájazdy do Opery v Bratislave a Brne, riaditeľ Greško prišiel s myšlienkou, ponúknuť podobné zájazdy na operety a muzikály do divadla DAB. Veľká škoda pre rakúske publikum, že tento zámer agentúry vždy odsúvala s obavou, či by bol záujem, keďže opereta nie je čisto hudobný žáner a hovorené slovo bolo v slovenčine.

Na poslednom divadelnom predstavení Skok z výšky v sólovej interpretácii Evy Pavlíkovej, ktoré bolo aj akýmsi rozlúčením s Jánom Greššom, keďže odchádza z postu riaditeľa, som zistila, že osud divadla mu ani naďalej nie je ľahostajný. S Geirunom Tinom, riaditeľom Divadla Pygmalion budú rozvíjať ďalšie spoločné divadelné projekty a pevne veríme, že v tejto spolupráci bude pokračovať aj nový riaditeľ DAB.

Prínos Jána Grešša na zviditeľnení a reprezentácii DAB v zahraničí bol mimoriadne veľký, mnohostranný a záslužný, čo iste ocenia príslušné orgány a umelecká verejnosť.

Edith Veith

Ani si presne nepamätám, kde sme sa spoznali. V roku 2013 som organizovala tenisový turnaj a pána Grešša som pozvala ako hosta i tenistu. Na moje prekvapenie pozvanie prijal a turnaj dokonca aj podporil. Samozrejme, že som spočiatku mala pred ním rešpekt, veď som ho dovedy poznala len z televíznej obrazovky. Avšak už po pár minútach spoločného rozhovoru som nadobudla pocit, akoby sme sa poznali už dlhé roky. Ján Greško je veľmi milý, charizmatiký človek, bez nijakých manierov. Bolo veľmi príjemné stráviť s ním niekoľko hodín. Myslím, že svojou osobnosťou prispel k výbornej atmosfére na turnaji.

Slavomíra Vančová

Rada si spomínam na predstavenia nitrianskeho divadla, boli vždy na vysokej umeleckej úrovni. Herecké obsadenie hlavných úloh bolo excelentné, škoda, že niektorí herci už nie sú medzi nami – napríklad herecká legenda Leopold Haverl, ktorý nás po predstavení pozval na oslavu svojich okrúhlych narodenín. S každým sa ochotne porozprával, odpovedal na zvedavé otázky. Podobne to bolo aj s Evou Večerovou, ktorá bola veľmi priateľská a bezprostredná.

No hlavne nesmieme zabudnúť na riaditeľa divadla Jána Grešša, ktorý si zakaždým svojím úvodným priateľským privítaním, veľkolepým pohostením a bezprostredným prístupom získal každého z nás. Vždy som mala pocit, že nie som len občasná diváčka, ale niekto, kto tam chodí pravidelne a umelci sú jeho priatelia. Bola som aj na jednom detskom predstavení, po ktorom bola recepcia pre deti v rámci Medzinárodného dňa detí. Aj vtedy bola atmosféra úplne uvoľnená. Pod vedením Jána Grešša bolo toto divadlo nazaj „ľudové“ – s ľuďmi a pre ľudí. Škoda, že tento schopný a kompetentný riaditeľ už zo svojho postu odchádza, ale bolo to jeho osobné rozhodnutie, a to musíme rešpektovať. Prajeme mu veľa ďalších úspechov.

Viera Hilscher

Za celé vedenie Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku prajeme Jánovi Greššovi do ďalšej etapy jeho plodného života veľa zdravia, pohody, elánu, tvorivých síl a úspechov.

Mnohí spoluúčinkujúci diváci sledovali predstavenie podľa vypožičaného scenára

Jana Gregor-Rogler

MADRID

mesto umenia

Viedenský sprievodcovia, Spolok viedenských sprievodcov, podnikáme každoročne študijnú cestu na miesta, do ktorých vedú stopy Habsburgovcov alebo inak súvisia s históriou Rakúska, aby sme tak lepšie spoznali súvislosti, ktoré potom rozprávame doma návštevníkom Viedne a Dolného Rakúska. Tento rok naša cesta smerovala do Madridu a okolia.

Trištvrte roka inverno (zima) a štvrt' roka inferno (peklo)

Z Viedne do Madridu odlietame lietadlom spoločnosti IBERIA s 20-minútovým meškaním. V oblakoch sme čas nadbehli. Vychutnávame si pohľad na Pyreneje a tyrkysovo sfarbené jazerá medzi vrchmi v okolí Madridu. Prekvapili nás veterné mlyny na hrebeňoch pohorí. Klesáme, pod nami je diaľnica s maličkými autičkami a okolitými domčekmi ako zo skladačky LEGO. Krátky prudký dotyk so zemou a už sa na letisku Bajasas zaraďujeme medzi ostatné lietadlá. Nástupište letiskového metra je chránené sklenenou stenou, otvorí sa len vtedy, keď automatická vlaková súprava zastane, aby nikto nemohol spadnúť na koľajnice. Automaticky sme teda odvezení na miesto, kde si vyzdvihneme kufre. Čaká na nás madridská sprievodkyňa a naviguje nás k autobusu s pekným menom Julia. Julia nás vezie okolo historickej arény, kde sa odohrávajú býčie zápasy. Zastavíme, aby sme si zblízka pozreli fasádu obľúbenej stavby zo surových tehál, tvarom podobnej rímskemu amfiteátru. Ornamenty, vykrojené otvory v maurskom štýle, sa striedajú s kresťanskými prvkami. Fotíme sa pri sochách býkov s mojou červenou šatkou. Vymieňame si úsmevy s okoloidúcimi Španielmi, ale keby sme stáli zoči-voči živému býkovi, veru by sme sa asi nesmiali. Vlastne ani netúžime vidieť túto španielsku tradičnú zábavu. Je príjemne teplo, hoci v Madride je trištvrte roka inverno (zima) a štvrt' roka inferno (peklo), ako nám hovorí sprievodkyňa. Vedúca študijnej cesty, kolegyňa Regina, zatrubí trúbkou, akú zvyčajne počuť na štadiónoch, a to je signál, že máme opäť nastúpiť do autobusu.

Štadión sv. Barnabáša – futbalová katedrála

Smerujeme k madridskej futbalovej katedrále, ako tu hovoria Štadiónu sv. Barnabáša. Pred pár rokmi ho rozšírili a teraz

Don Quijote a jeho sluha Sancho - obľúbený motív nielen na kachličkách

pojme 90 000 divákov. Lístok na zápas stojí od 20 do 200 eur. Výška teda konkuruje vstupenkám do opery. V budove najznámejšieho futbalového klubu na svete Real Madrid je zbierka víťazných pohárov z majstrovstiev Európy aj sveta. Počas hodinovej prehliadky po zaplatení vstupného 20 eur môžete tieto trofeje obdivovať. Je to najdrahšie múzeum v Madride. Zaujmete pritom jazdu jedným z ôsmich panoramatických výťahov, nahliadnete aj do prezliakarní futbalových idolov a dozviete sa viac o histórii klubu Real Madrid. Milovníci futbalu nám prepáčia, že sa uspokojíme s fotoprestávkou, pokračujeme ulicami modernej štvrte. Zaujímú nás dve rovnaké, šikmo sa k sebe nakláňajúce sklené budovy, akoby zapichnuté do zeme, nazývané Puerto de Europa (Brána Európy). Sú vraj rovnako hlboko v zemi ako vysoko prečnievajú nad zemou (114 m – 26 poschodí), to kvôli statike.

Gran Via – Hollywood Madridu

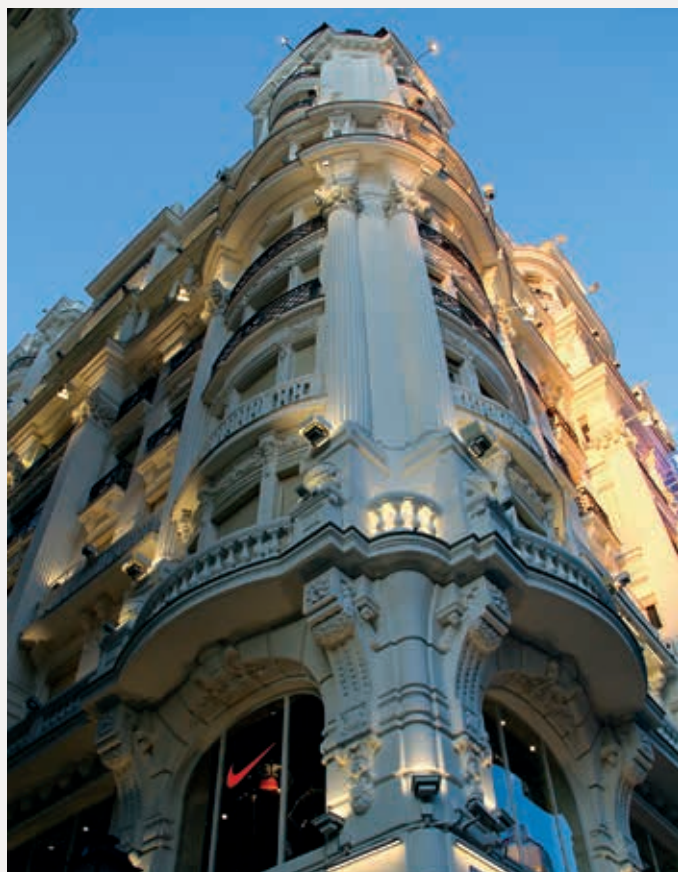
Ubytujeme sa na ulici Gran Via (Veľká ulica). Tento dlhý bulvár bol v šesťdesiatych rokoch najznámejšou a najvýznamnejšou ulicou Madridu. Lemujú ju paláce zo začiatku 20. storočia s hotelmi, zábavnými podnikmi, kabaretmi, kinami, pred jedným z nich je prestretý červený koberec – ako v Hollywoode. Vidíme však len kameramanov v pohotovosti a zvedavcov, na filmové hviezdy sa nám čakať nechce, radšej sa pozrieme, kde by sme si dali niečo na večeru. Madridčania majú iný denný režim ako my. Raňajkujú ľahko, obedujú medzi druhou a štvrtou popoludní, dožičia si popoludňajší spánok – siestu a večerajú medzi deviatou a jedenástou. Ešte je len pol siedmej večer, ale žalúdok sa hlási, preto vojdeme do Tapas baru blízko nášho hotela Senátor. Čašník Sancho stojí pred vchodom, máva na nás od radosti obrúskom a ukazuje miesta, o ktorých si myslí, že sú pre nás najlepšie. O tomto čase sme tu len my a personál. Všade visia zo stropu veľké kusy šunky. Podľa obrázkov na stene si vyberieme tapas variabilas – chlebičky s rôznymi druhmi šunky, sardelami a nátierkami. Španielska šunka z divých čiernych sŕň je tu drahou špecialitou. Ochutnáme aj Tortilu Espaňu, akúsi omeletu

Fotografie: Jana Gregor-Rogler

so zemiakmi. Neodoláme dezertu Flam – pudingu s karamelovou polevou. Spokojní sa rozlúčime, čašník už na špás nemá čas, lebo medzičasom sa Tapas bar úplne zaplnil, aj na naše miesta čakajú hladní hostia, ktorí majú pred sebou ešte dlhý večer. My máme, úprimne povedané, dosť a tešíme sa na oddych.

Jeden z palácov na ulici Gran Via

Zbierky múzea Prado

Nový deň začíname v najslávnejšom madridskom múzeu Prado, založenom podľa vzoru parížskeho Louvru. V 200 metrov dlhej a 40 metrov širokej budove našli miesto zbierky španielskych kráľov. Zhromažďovali ich postupne panovníci kastílskej, habsburskej a napokon boursbonskej dynastie. Španielsko sa v 15. storočí menilo na najmocnejšiu krajinu sveta a dovolilo si nakupovať alebo objednávať diela najdrahších majstrov. Odborná prehliadka týchto rozsiahlych priestorov s našou sprievodkyňou je časovo obmedzená, ale máme možnosť aj sami sa doslova túlať množstvom sál so vzácnymi obrazmi. Dáva sa z nich na nás Margareta od španielskeho maliara Diega Velázqueza, ktorú poznáme z detských portrétov Umelecko-historického múzea vo Viedni, cisár Karol V. od Tiziana, oblečená, ale aj nahá Maja Francisca de Goyu. Goyovu zbierku nám Petra osobitne chronologicky vysvetlila. Podľa životných období maľoval Goya veľmi pekné úhladné portréty, neskôr zas hrôzu vyjadrujúce tváre podľa

pocitov z diania, ktoré zažil. Veľmi pôsobivý je muž v bielej košeli, ako sa vzdáva a so široko otvorenými očami hladí do tváre oproti stojacim, ktorí naňho mieria puškami. Zachytil tak moment z povstania 3. mája 1808 v Madride. Ukrižovaný Kristus nás sprevádza výstavou viackrát, či od El Greca, namaľovaný sýtymi farbami, alebo znázornený jemnými ťahmi štetca, kde biela pokožka kontrastuje so zeleným pozadím. Je tu veľa školákov aj celkom malých detí, niektoré sedia na zemi a priamo tu sa pokúšajú maľovať. Tolko energie ako ony už

nemáme, potrebujeme prestávku a zároveň zisťujeme, že len na Prado nám treba aspoň týždeň. Nakoniec ešte prebehne križovkou chodbou a pri návrate k východu sa nám letmo mihajú pred očami ďalšie úžasné diela. Autobus parkuje oproti múzeu pri neogotickom chráme. Stoja pred ním policajti na koňoch a vzbudzujú v nás rešpekt, ale keď mi podajú časť zo slúchadla, ktorú som práve stratila, vidím, že vedia byť nápomocní a prívetiví.

Kostol sv. Františka

Kráľovský palác a veľmi milá kráľovská rodina

Popoludnie patrí návšteve Kráľovského paláca. Cez priestranné námestie presne o 13:20 vstúpime na „časenku“ dovnútra. Je to podobný systém ako na zámku Schönbrunn vo Viedni, pred nami ani za nami ďalšiu skupinu nevidíme. Pohodlne prechádzame rozľahlými miestnosťami s bohatou štukovou výzdobou a obrovskými krištáľovými lustrami. Fotiť je zakázané, kúpime si pohľadnice. Obdivujeme červený salón s trónom, aký poznáme z rozprávok, vedie k nemu niekoľko stupienkov, chýba len kráľovský pár naživo. Podlahu pokrývajú koberec červeno-béžovej farby, vyrobili ich v dodnes existujúcej španielskej manufaktúre. Romanticky zariadená silno ružová miestnosť Karola III. so stropnou freskou Apoteózy Trajána, portréty Karola III. s trocha potmehúdsnym úsmevom, obrovská kráľovská kaplnka so sedadlami podobnými trónu, vyzdobená zlatom, to všetko svedčí o bohatstve španielskeho kráľovského rodu. Dnešná kráľovská rodina víta návštevníkov na fotografii v životnej veľkosti s úsmevmi na tvárach, pripravenými reprezentovať. Zo zákulisia sa dozvedáme, že stvárnená idyla je len ilúziou. Zároveň je však kráľovská rodina obľúbeným motívom na suveníroch – na pohľadniciach, šálkach alebo dózach na tabletky. Individuálne si pozriem oddelenie s brneniami rytierov, skutočne majstrovsky tepanými strieborno-zlatými súpravami pre rytiera, kráľa alebo jeho koňa. Na ilustráciu pri nich viseli obrazy s portrétmi panovníkov, ktorých v tých parádnych výstrojoch maliari zvečnili.

Oproti kráľovskému palácu stojí Katedrála Panny Márie Almudenskej, patrónky mesta. Mala v nej svadbu princezná Letizia a princ Felipe. Výstup po schodoch celkom k oltáru so sochou Panny Márie na mňa veľmi duchovne zapôsobil, cítiť, že je to premodlené miesto, unavený pútnik tu nájde pokoj duše i tela. Ja si toho pokoja veľa nedoprajem, lebo zas na nás čaká autobus.

Romantický dom impresionistu Sorollu

Na radu sprievodkyne sa dáme vyložiť pred domom španielskeho impresionistu Joaquína Sorollu (1863 - 1923). Doteraz sme ho vôbec nepoznali. Romantická záhrada, hodná umeleckých záberov, vedie do domu. Všetko je tu pôvodné, zachované z čias, keď tu maliar býval aj pracoval. Na jeho obrazoch najviac vyniká biela farba. Bol majstrom znázornenia svetla. Zapáčia sa mi jeho maľby bieleho domu s dvorom, dóm v klobúkoch na pláži, ale aj viaceré motívy pohoria Sierra Guadarrama lemujúceho Madrid.

Večer sa odvezieme taxikom pred Prado, pozrieť si to, čo sme ešte nestihli. Ale keď zbadáme dlhočizný rad čakajúcich (dve hodiny pred zatvorením je vstup zdarma), rozhodneme sa ísť k blízkej bielej budove s vežami, ktorú sme zahliadli z taxíka. Je to bývalý poštový úrad, za dve eurá sa vyvezieme výťahom najskôr omylom až do hodinovej veže a potom schodíkmi zídeme na vyhladkovú terasu na 8. poschodie a hľadáme smer do „našej ulice“ Gran Via. Pešo sa vraciame k hotelu. Večerné osvetlenie dodáva fasádam slávnostný šat. Obchody sú otvorené do 22:00, teraz je jediná možnosť niečo si kúpiť. Pobyť v Madride prerušujeme výletmi do Avily, Toleda, Segovie, Aranjuez, El Escorialu (na popis by som potrebovala rozsah celého časopisu Pohľady), kým sa opäť venujeme hlavnému mestu. V nohách máme určite tisíc míľ, a predsa sa po večeroch prechádzame po námestí del Sol alebo Plaza de Mayor a vychutnávame si dovolenkovú atmosféru.

Nový deň prináša ďalšie stretnutie s Goyom, navštívime Kostol sv. Antona, kde je pochovaný, žiaľ, bez hlavy. Jeho lebku ukradli ešte v Bordeaux, kde zomrel a dočasne boli uložené jeho telesné pozostatky. Kostol je úplne jednoduchý, ale fresky, ktoré Goya namaľoval, nádherné. Zakláňame hlavy a obdivujeme päťdesiat figurálnych obrazov, medzi nimi postavy znázorňujúce zázrak sv. Antona. Mnohé z nich maľoval podľa práčok, dievčat v bielych odevoch, bielu farbu vedel geniálne použiť.

Reína Sofia a Picassova Guernica

Cesta za umením pokračuje v múzeu „Reina Sofia“, teda v Museo Nacional Centro de Arte v bývalej nemocničnej budove s modernou stavbou. Španielska sprievodkyňa Carmen nám celou dušou vysvetľuje zmysel a vznik diela Pabla Picassa Guernica, pomenovaného podľa baskického mestečka, ktoré nacistické Nemecko zbombardovalo 26. apríla 1937 počas španielskej občianskej vojny. Picasso vtedy býval v Paríži a čítal správy v novinách. Podľa toho namaľoval čierno-biely obraz s plochami vyplnenými malými pásikmi, ktoré z diaľky vyzerajú ako titulky z novín. V prvom okamihu rozmýšľam, čo všetkých na obraze s koňom znázorňujúcim Španielsko tak fascinuje, prečo stoja a čakajú v dlhých radoch ľudia z celého sveta, aby videli tento originál. Po dôkladnom vysvetlení Carmen mám slzy v očiach, s iba načrtnutými postavami žien prežívam hrôzu a prekvapenie, ako k takému niečomu môže dôjsť. Nakoniec vidím aj hĺbku stola a diania na obraze, dosiahnutú len čiernymi a bielymi farbami, a pochopím Picassovu genialitu.

Napriek tomu sa po výbornom obede v štvrti Salamanca veľmi teším na farby stredovekých majstrov v ďalšom múzeu Thyssen Bornemisza. Zbierky sú veľmi precízne chronologicky usporiadané, máme radosť zo spoznávania diel nám známych majstrov, fascinuje nás tentoraz Caravaggio a jeho sv. Katarína s kolesom, objavíme aj obrazy českého maliara Františka Kupku.

Kvetná nedeľa a dramatická procesia

Ani sme sa nenazdali a je tu posledné ráno. Rýchlo sa utekám rozlúčiť k pomníku s rytierom Donom Quijotom a jeho sluhom Sanchom Panzom, spomínam si na povinné čítanie zo školy, predstavujem si autora tohto románu Cervantesa, ako sa na mňa díva z plagátov, ako aj jeho rodný dom v Alcalá (tento rok je 400. výročie jeho úmrtia).

Späť k hotelu, autobus nás odvezie ku kostolu františkánov na svätú omšu. Je Kvetná nedeľa, tri štvrtiny účastníkov zájazdu využijú

túto možnosť, španielsky rozumejú len niektorí, ale to nevadí. Pred chrámom predávajú olivové aj rozmarínové vetvičky a veľké žlté palmové listy. Po omši sa stretneme s ostatnými pred Teatrom Latina. To je blízko blšieho trhu, ktorý tiež patrí k pozoruhodnostiam mesta. Sme tak trochu v trme-vrme, držíme si pevne kabelky alebo rucksaky, ľudí je tu neúrekom. V stánkoch predávajú pestré vejare, kaskanety, farebné kachličky s tradičnými španielskymi motívmi alebo svätcami. Kachličkami sú aj označované ulice, je to krajšie ako obyčajné tabule.

Opäť sa blížime k centru, je čas procesii. Jednu z nich práve zastihneme a zostaneme v údive stáť. Za kňazmi a miništrantmi s krížom a púťovými zástavami kráčajú bubeníci, búchajú v rytme krokov na bubny a dodávajú procesii dramatickosť. Na chvíľu sa stávame jej súčasťou, kým na pokyn sprievodkyne odbočíme smerom do reštaurácie.

Obed nám podávajú v keramických džbánoch. V tanieri sme mali rezance a čašníci nám z toho džbánu naliali doň polievku, ale čo sa v nej vyvarilo, zostalo v džbáne. Tak taký artistický kúsok by sme sami určite nezvládli, to by sme mali obed na kolenách. Po polievke nám čašníci prevrátili obsah džbánov do taniera. Boli to rôzne druhy mäsa, klobáska, hrášok. Nevládali sme to zjesť, ale na dezert – šišku

Typická španielska hustá polievka servírovaná v džbáne

Umelecky zostrihané stromy v Retiroparku

s karamelom a zmrzlinou sme si v žalúdku našli miesto. Po takom obede sme sa spomaleným modusom presunuli k monumentom zo starého Egypta. Na záver nám veľmi dobre padla prechádzka v Retiro parku medzi umelecky strihanými stromami a kríkmi popri vodnej ploche obrovskej fontány, na ktorej sa plavili člny. Koniec správ, ideme na letisko, kúpime domov brandy Don Carlos, dívame sa na tabuľu Vienna bez ohlásenia nástupu do lietadla, hoci je po termíne plánovaného odletu. Potom so zmiešanými pocitmi konečne sedíme v lietadle a nerozumieme, prečo máme ďalšie meškanie dve hodiny. Keď v nočných hodinách šťastlivo pristaneme na letisku Schwechat, vydýchame si a tešíme sa domov. ■

Použité pramene:
Bedecker Madrid, Museumsführer des Prado,
Museo Nacional del Prado

PRECHÁDZKA PO LONDÝNE

Jozef Macura, dlhodobý člen nášho kultúrneho spolku, patrí k tým vášnivým fotografom, ktorí si fotografie zo svojich ciest neuchovávajú len v počítači, prípadne v rodinnom albume, ale radi sa s nimi podelia aj so širším publikom.

V spolku sme už niekoľkokrát premietali jeho fotoreportáže a musím povedať, že nás Jozef vždy nielenže zavedie prostredníctvom svojich fotografií na zaujímavé miesta, ale zakaždým vidno aj tú námahu, ktorú si vytvorenie takejto fotoshow vyžaduje, a zároveň aj vzrastajúcu kvalitu týchto jeho dielok. Rada chodím na tieto večery – ak sa premietajú fotografie z miest, ktoré som aj ja navštívila, nechám sa počas projekcie unášať svojimi vlastnými spomienkami. Ak je na programe krajina či mesto, ktoré zatiaľ nepoznám, je to pre mňa celkom dobrá inšpirácia, kam sa najbližšie vybrať na výlet. Tak ma napríklad nadchlo

Zatelefonujem do spolku a všetkých pozdravím z Londýna! Foto: Jozef Macura

Jožkovo premietanie o Jordánsku, že som sa aj ja rozhodla túto krajinu navštíviť.

21. apríla nás fotoprojekcia zavedla do Londýna a ja som si opäť mohla zaspomínať, keďže som britskú metropolu navštívila v novembri minulého roku. Jozef Macura nám Londýn predstavil ako najväčšie mesto Európskej únie – kto mohol vtedy tušiť, že o pár mesiacov už to tak nebude?! Pomocou hudby a (často vtipných) tituliek nám ukázal najznámejšie londýnske kultúrne a stavebné pamiatky, múzeá, galérie, paláce a parky. „Vybrali“ sme sa ale aj do okolia Londýna – vďaka fotoshow sme si pozreli Greenwich a nultý poludník, tenisové mestečko Wimbledon, staré kamenné útvary v Stonehenge, kráľovský palác vo Windsore, univerzitu v Oxforde, ako aj mesto Southampton, odkiaľ vyplával legendárny Titanic.

Zatiaľ čo Jozef nasýtil naše pohľady, Ľubica Macura sa postarala o naše žalúdky – jej sardinková nátierka chutila všetkým prítomným. Pri pohárikú vínka sa v príjemnej rodinnej atmosfére ešte dlho debatovalo, nie iba o Londýne... ■

Ingrid Žalnevá

V PRÍRODOVEDNOM MÚZEU

Brány viedenského Múzea prírodných dejín boli tohto roku pre širokú verejnosť pootvorené už počas Medzinárodného dňa sprievodcov. Nejednen návštevník využil túto príležitosť, aby sa dozvedel zaujímavé informácie o tejto veľkolepej inštitúcii aj z výkladu sprievodkyne v slovenskom jazyku. Múry tejto historickej budovy síce v tento deň praskali vo švíkoch, ale stálo to za to.

Aj tento veľký záujem bol dôvodom, že pre členov spolku pripravila Janka Gregor-Rogler osobitnú prehliadku na 18. apríla. Počas nej sme mali možnosť nahliadnuť do zbierok prírodovedeckých unikátov.

Za krásneho jarného dňa začala výklad už pred budovou, ktorá je spolu s príľahlým Kunsthistorickým múzeom súčasťou uceleného komplexu rozšíreného cisárskeho paláca Hofburg. Budovy múzei naprojektovali na podnet cisára Františka Jozefa architekti Gottfried Semper a Karl von Hasenauer. Tzv. Kaiser Forum malo prezentovať majestátnosť a silu vtedajšej rakúsko-uhorskej monarchie a pri jeho stavbe nadčasovo využiteľní um, nadšenie a vedomosti bádateľov z oblasti prírodných vied.

Vo výstavných priestoroch bola naša pozornosť upriamená najmä na tie exponáty, ktoré pochádzajú zo Slovenska, a nebolo ich málo. Za vtipného výkladu Janky Gregor-Rogler sme sa pomyselné preniesli do čias, keď naši predkovia úmornou prácou ťažili tieto vzácne prírodné klenoty.

K vrcholu prehliadky nesporne patrili opály z Dubníka, z východného Slovenska, ktoré fascinujú svojou čistou krásou a dokonalosťou. Najvzácnejší z nich, opál Harlekýn, je mliečnej farby a podľa toho, z ktorej strany sme sa naň dívali, menil celé spektrum farieb dúhy.

Medzi tisíckami nerastov nás zaujali kúsky rudy, tie zo Španej Doliny obsahujúce meď a z Kremnice zlato. Prekvapením bol

tiež mramor z Nitry, ktorý bol použitý na stavbu palácov na Ringstrasse.

Nad 29 000 rokov starou Venušou z Willendorfu sme sa pousmiali a skonštatovali, že taký ideál krásy by asi dnešných mužov neoslovil...

Po návšteve najväčšieho múzea v Rakúsku, nabití množstvom poznatkov vďaka našej fundovanej sprievodkyne, sme videli túto inštitúciu opäť v novom svetle. V jednom z nás sa prebudila snaha bádať a objavovať nové fakty a súvislosti v obrovských nazhromaždených zbierkach ďalej aj na vlastnú päsť. V tom sa určite ukrýva aj zámer tvorcov múzea a naša spoločná prehliadka len potvrdila, že vnútorná sila, ktorú mu tvorcovia do vienkla vložili, sa neminula svojmu poslaniu. ■

Ingrid Fux

Pred vchodom do Naturhistorického múzea

Ingrid Žalneva

SALZBURG

1816 – 2016

Fotografie: Ingrid Žalneva

Panoramatický pohľad na celý Salzburg

Určite ste už aj vy boli svedkom toho, ako Rakúšania neradi priznávajú, že vodca nacistickej ríše sa narodil na ich území, ale zároveň sa chvália Mozartom ako najznámejším Rakúšanom na celom svete. Ale bol Mozart naozaj Rakúšan? Ako to vlastne bolo?

Wolfgang Amadeus Mozart sa narodil v roku 1756 v Salzburgu. Salzburg sa nachádza v nádhernej oblasti Salzkammergut (Solná komora), leží na rieke Salzach, obklopujú ho majestátné vrchy a dominuje mu grandiózna pevnosť. Táto jedinečná poloha z neho robí jedno z najkrajších a najromantickejších miest v Rakúsku. Dnes sa to ani nechce človeku veriť, že súčasťou Rakúska sa toto mesto stalo len pred 200 rokmi.

Začiatky arcibiskupstva

Obdobie okolo roku 696 bolo prelomové, do mesta prišiel sv. Rupert, ktorý tu založil kláštor pre mníšky, ale zároveň aj obnovil a zreformoval už existujúci kláštor sv. Petra a stal sa jeho prvým opátom. Keď získal pre kresťanskú vieru bavorské knieža Theoda, tento mu daroval územie a útočisko s názvom „Salzpurch“ na vrchu Nonnberg. Už v roku 739 tu bolo založené biskupstvo a meno Salzburg sa po prvýkrát objavuje v roku 755. Neskôr vznikla diecéza a tá sa povýšila na arcibiskupstvo. Salzburg sa stal súčasťou Svätej ríše, jeho arcibiskupi mali nie len cirkevnú, ale aj svetskú moc. Vďaka ťažbe soli sa čoskoro stal jedným z najbohatších regiónov Európy. Sol' sa v tých časoch nepoužívala len na ochucovanie jedla, ale hlavne na jeho konzervovanie. Okrem toho sa tu ťažilo aj zlato, striebro, meď a prírodný krištál. K dôležitým príjmom patrili aj dane. Samozrejme, že toto bohatstvo sa prejavilo aj na ďalšej výstavbe mesta. Začali sa budovať kostoly, pevnosť, univerzita. Najväčší rozmach zaznamenal Salzburg za arcibiskupa Wolfa Dietricha z Raitenau, ktorý bol posadnutý talianskym staveľským umením, vďaka čomu sa začala intenzívna barokizácia mesta pod vedením talianskeho majstra Vincenza Scamozziho. Dietrichov erb s delovými guľami možno vidieť na

mnohých miestach, hlavne v pevnosti – predstavte si, že práve tento arcibiskup sa stal najslávnejším obyvateľom jej väzenia, pretože sa prevalil jeho vzťah s krásnou meštianskou dcérou Salome Alt, s ktorou mal pätnásť detí! K svojmu vzťahu sa oficiálne priznal, zvyšok života teda strávil za mrežami, ale deti ho vraj smeli navštevovať. Do histórie Salzburgu sa ale natrvalo zapísal aj tým, že pre svoju družku dal postaviť na pravom brehu rieky Salzach zámček Altenau, ktorý jeho nástupca premenoval na Mirabell – jedno z ďalších miest v Salzburgu, ktoré dnes priťahuje tisíce návštevníkov.

Odvrátená strana bohatstva

Získavanie soli prinášalo aj problémy – neustále spory o mýto, prílev robotníkov z iných častí dnešného Nemecka s luteránskou vierou a pod. Nahromadené bohatstvo mocného arcibiskupstva bolo veľkým lákadlom. Od konca 18. storočia Európu sužovali série vojnových konfliktov medzi Francúzskom a jeho rivalmi. Napoleon ovládol väčšinu západnej Európy. Cez Salzburg sa francúzske vojská prehnanli trikrát. A keďže už v tom čase existovali cestopisy, v ktorých sa okrem iného opisovalo aj bohatstvo salzburského

arcibiskupstva, Francúzi mali presné zoznamy, čo treba vyrábať a odniesť si so sebou. V priebehu týchto nepokojov zmizlo zo Salzburgu viac ako 10 000 objektov – maľby, rukopisy, mapy, archeologické nálezy, zbrane, úžitkové predmety a pod. Hovorí sa, že jedinú, čo tu Francúzi zanechali, bolo zavedenie popisných čísel domov, inak si všetko zobrali so sebou. K historickej bitke, ktorá si vyžiadala vyše 20 000 ľudských životov, došlo v decembri 1800 pri Walsertal. Posledný salzburský arcibiskup Hieronymus Colloredo utiekol v panike pred Napoleonovou armádou do Viedne a Francúzi obsadili mesto. V roku 1803 bolo arcibiskupstvo rozpuštené, Salzburg tak po viac ako 1100 rokoch prišiel o duchovnú nadvládu. Po jeho sekularizácii ihneď nastali politické ťahanice o moc medzi Mníchovom a Viedňou. V roku 1810 bol Salzburg začlenený do nového Bavorského kráľovstva, no chaos sa tým neukončil. Mesto bolo spustošené, vzrastala chudoba, počet obyvateľstva značne poklesol, pričom takmer polovica patrila do najnižšej spoločenskej vrstvy. Z Bavorska prišiel zákaz žobrania a dokonca aj koledovania na Troch kráľov, lebo sa to považovalo za skrytú formu žobrania. Len málokto možno vtedy tušil, že bude ešte horšie...

Rok 1816

Pamätáte si, ako ste počas júlových horúčav vzdychali, že je príliš horúco? A keby v lete nedajbože niekoľko dní pršalo, tak by sme boli zase nespokojní s tým, že prší... A teraz si skúste predstaviť, že ste sa

Na okolitých vrchoch sa ešte dlho drží sneh

ocitli v lete roku 1816: sneženie v júli(!), dažde a búrky, záplavy, mrazy, hlad... Akiste si naši predkovia mysleli, že prichádza koniec sveta. Rok 1816 sa označuje ako „rok bez leta“, no až o sto rokov neskôr odhalil americký meteorológ William J. Humphreys pravú príčinu tejto katastrofy: v apríli 1815 vybuchla na malom indonézskom ostrove Sumbawa sopka Tambora (stále aktívna!). O ničivosti výbuchu svedčí o.i. aj fakt, že pred explóziou mala sopka výšku cca 4 200 m a po výbuchu len 2 850 m. Vulkán vyvrhol do stratosféry enormné množstvá prachu a popola. V strednej Európe a v Severnej Amerike sa práve začínala jar, keď sa zrazu vrátil sneh. Sneženie pokračovalo, prípadne sa premenilo na vytrvalé dažde, ktoré spôsobili povodne. Nielen že nebolo žiadne leto, ale nebola ani žiadna úroda. Nastal najhorší hladomor 19. storočia. Existujú napríklad písomné záznamy, kde sa uvádza, že „deti pásli trávu ako ovce“. Ľudia zabíjali svoje chovné zvieratá, aby mali čo jesť, a vyhrabávali zo zeme vysadené zemiaky. Chlieb piekli z múky, ktorú miešali s pilinami, sadrou alebo pomletými žaludmi či kôrou zo stromov. Taká bola situácia aj v Salzburgu. Akoby nestačilo, že mesto ostalo po vojne s Francúzmi spustošené a vyrabované.

Nádvorie pevnosti Hohensalzburg

Tichá noc

Daždivé a studené leto bez slnka zvečnil vo svojej básni Darkness (Temnota) George Gordon Byron a podobne ako on, pre počasie doma uväznená 18-ročná Mary Shelleyová napísala svoj hororový príbeh o Frankensteinovi. O nič radostnejšia nálada nebola ani pred Vianocami. Neďaleko Salzburgu, vo farnosti Mariapfarr, začal mladý kňaz Joseph Mohr písať text novej vianočnej piesne. Napísal šesť slôh a keď si dnes uvedomíme, v akom rozpoležení, za akej politickej i ekonomickej situácie ich písal, potom vycítíme z jeho riadkov nielen silnú vieru, ale tiež – práve z tejto viery prameniaca nádej v lepšie časy. Tá pieseň sa volá Tichá noc, svätá noc a v súčasnosti sa spieva na Vianoce po celom svete – v malých kaplnkách ako aj obrovských katedrálach, i keď skrátaná na tri slohy. Hudbu k tejto najznámejšej vianočnej piesni zložil dedinský učiteľ a organista Franz Xaver Gruber a po prvýkrát zaznela v sprievode gitary v kostolíku sv. Mikuláša v Oberndorfe pri Salzburgu 24. decembra 1818. Ten pôvodný kostol síce už nestojí, ale na jeho mieste bola postavená kaplnka pomenovaná podľa tejto piesne Stille-Nacht-Gedächtniskapelle, kde sa každý rok na Vianoce uvádza Tichá noc, svätá noc so všetkými šiestimi slohmi. Pieseň je od roku 2011 zapísaná do zoznamu kultúrneho dedičstva UNESCO. Až ju budete najbližšie počuť alebo spievať, spomeňte si, že jej text bol napísaný presne pred 200 rokmi, vo veľmi temných a mizerných časoch.

Pripojenie k Rakúsku

V roku 1816 došlo ešte k jednej dôležitej udalosti, ktorá mala rozhodujúci význam pre mesto Salzburg. Na Štedrý večer, keď v Oberndorfe pri Salzburgu po prvýkrát zaznela Tichá noc, rieka Salzach, ktorá tadiaľto preteká a ktorá bola vtedy veľmi dôležitá pre transport soli, už niekoľko mesiacov tvorila štátnu hranicu. Mesto bolo rozdelené na dve časti: Oberndorf pripadol monarchii a Laufen Bavorskému kráľovstvu. Aj dnes – na historickom moste, ktorý spája obe časti – možno na jednej strane vidieť rakúskeho dvojitého orla a na druhom konci bavorského zlatého a modrého leva. Rozhodol tak Viedenský kongres v roku 1815. Dlhoročná autonómia a výnimočné postavenie Salzburgu sa skončili. 1. mája 1816 v Bielej sále rezidencie, ktorá predtým slúžila arcibiskupom, bola podpísaná dohoda medzi Rakúskom a Bavorskom, ktoré zastupovali kráľovskí poverenci Bernhard Gottlieb Freiherr Hingenau a Johann Carl, gróf z Preysingu. Salzburg sa tak stal definitívne súčasťou Rakúska. Až odvtedy môžu jeho obyvatelia povedať: „Vitajte v Salzburgu!“ a zároveň k tomu dodať: „Vitajte v Rakúsku!“ Až odvtedy to majú Salzburčania ľahšie pri hľadaní vlastnej identity. Z dnešného pohľadu môžeme povedať, že to bolo rozhodnutie správne, ale v pohnutých časoch na začiatku 19. storočia to ešte zďaleka neznamenalo vyriešenie všetkých problémov.

Výstižná karikatúra Thomasa Witzanyho o rabovaní umelckých predmetov

Na ceste z krízy

Podpísaním dohody sa síce Bavorsko s ťažkým srdcom rozlúčilo so Salzburgom, ale územie mesta a jeho okolia ostalo oklieštené o polovicu. Salzburg bol degradovaný na okresné mesto hornorakúskeho arcivojvodstva, ktorého hlavným mestom bol Linz. Kedysi bohaté územie s rozvinutou ťažbou soli a zlata sa premenilo na politicky i hospodársky nevýznamnú provinciu. Prehĺbila sa chudoba, rapídne sa znížil počet obyvateľov. K tomu sa pridala ešte aj katastrofálny požiar v roku 1818, ktorý zachvátil časti mesta na pravom brehu rieky. Kríza sa prejavovala aj v cirkvi, Salzburg bol stále bez biskupa. Cisár František I. síce v roku 1816, teda hneď na začiatku rakúskej nadvlády, vymenoval nového arcibiskupa, pápežská stolica ho však neuznala. Namiesto toho určila pre Salzburg duchovného administrátora. Tento úrad pretrvával až do roku 1823, keď bol konečne vymenovaný nový arcibiskup a opäť sa mohlo začať s budovaním arcidiecézy. Celková situácia sa začala zlepšovať až od roku 1849, keď sa Salzburg stal samostatnou rakúskou korunnou krajinou. O desať rokov neskôr boli strhnuté mestské hradby a mesto sa mohlo začať ďalej rozširovať.

A ako to bolo vlastne s Mozartom?

Salzburg sa dnes často označuje ako Mozartovo mesto, prívrženci tohto hudobného génia sem prichádzajú z celého sveta, aby navštívili jeho rodný dom alebo dom, v ktorom býval. V mestskom múzeu vystavujú napr. aj prameň jeho vlasov, ktorý uchovávala Mozartova vdova Constanze. V tej dobe sa totiž hlava človeka považovala za sídlo

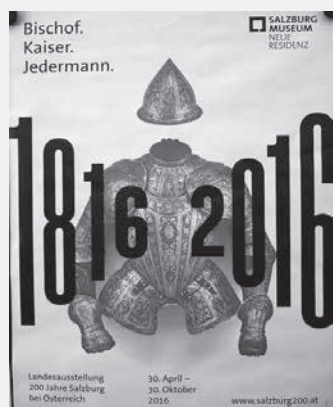

živý energie, pramienok vlasov bol preto obľúbenou pamiatkou na vysokováženú alebo milovanú osobu... Ale ako to bolo s Mozartovým občianstvom? Ako sme povedali na začiatku, Mozart sa narodil v roku 1756 v Salzburgu, ktorý bol samostatným arcibiskupstvom, administratívne patriacim do Bavorského ríšskeho okruhu. No nemôžeme povedať, že bol Mozart Nemcom, pretože vtedy neexistovalo ani Nemecké kráľovstvo ani Nemecko v dnešnej podobe. Salzburg bol súčasťou nemeckej časti Svätej rímskej ríše, kde sa obyvatelia označovali za Nemcov preto, že hovorili po nemecky, a nie preto, že by patrili k príslušnej národnosti. V roku 1871 odišiel Mozart do Viedne, kde strávil väčšinu svojho krátkeho života, čím sa akoby administratívne začlenil do rakúskej monarchie, ale aj tak nemôžeme povedať, že by bol Rakúšan. Termín „národnosť, štátna príslušnosť“ sa začal používať až od roku 1812, keď sa uzákonil rakúsky občiansky zákonník, a ten v Salzburgu začal platiť až po jeho pripojení k Rakúsku, t.j. od roku 1816. Najsprávnejšie teda asi bude, keď povieme, že Mozart bol občanom Salzburgu. Ale myslím si, že pre jeho hudbu to nemá žiaden význam, pretože tá nepozná žiadne hranice...

200-ročné jubileum

Na pripomenutie 200-ročného jubilea historického momentu, kedy sa Salzburg stal súčasťou Rakúska, pripravili v Salzburg-Múzeu v Novej Rezidencii veľmi zaujímavú výstavu Bischof – Kaiser – Jedermann, pozostávajúcu z troch častí. Mňa najviac zaujala časť s názvom Schatzkammer Salzburg (Klenotnica Salzburgu). Ako som už naznačila v predchádzajúcich odsekoch, mesto bolo na začiatku 19. storočia vyrabované, stratili sa tisíce vzácnych predmetov. Predstavte si, že keď sa rakúsky prezident pozerá na hodiny vo svojej pracovni, tak sa vlastne pozerá tiež na jeden z týchto predmetov, ktoré by sa mali vlastne nachádzať v Salzburgu. Ale historické artefakty neskončili len vo Viedni, mnoho z nich bolo odvečených do Paríža, Mníchova, Florencie a iných európskych miest. Vstupná miestnosť tejto výstavy prekvapí návštevníkov svojou strohosťou. Jej steny sú pokryté doskami, tie symbolizujú debny, v ktorých boli vzácne predmety odvečené. Ďalšej miestnosti dominuje veľký obraz od populárneho karikaturistu, rodáka zo Salzburgu, Thomasa Wizanyho. Až potom vstúpite do samotnej klenotnice, v ktorej je vystavených 39 nádherných objektov – tých, ktoré počas napoleonských vojen a častého striedania nadvlády opustili Salzburg a v súčasnosti sú vo vlastníctve rôznych európskych múzeí. Niektoré z nich sa ocitli opäť vo „svojom“ meste po prvýkrát od ich únosu. Všetky tieto drahocenné kusy svedčia o dávnom

bohatstve bývalého arcibiskupstva. Napríklad na plagáte výstavy je zobrazené brnenie, ktoré si dal v Miláne zhotoviť zo 40 častí povestný arcibiskup Wolf Dietrich z Raitenau. Nie je bez zaujímavosti, že už v roku 1815 boli niektoré jeho časti uvedené v katalógu jedného priekupníka s umením v Anglicku, iné zas v inventári v Bavorskom národnom múzeu v Mníchove a jednu príblu možno v súčasnosti obdivovať v Ermitáži v St. Peterburgu!

Ďalšia časť tejto výstavy má názov Am Schauptplatz a ukazuje diela súčasných umelcov fotografov, ktoré vznikali na ôsmich vybraných miestach, nielen v Rakúsku, ale aj Taliansku a Nemecku.

Posledná časť trilógie Erzähl mir Salzburg! je rozdelená do dvanástich tematických okruhov, ktoré približujú udalosti a významné osobnosti z histórie mesta. Nájdete tu informácie o Mozartovi a o tom, ako a kedy vznikol jeho kult, históriu Tichej noci doloženú jej originálnym notovým záznamom od Franza Xavera Grubera, ale aj slávneho hudobného a divadelného salzburského festivalu Salzburger Festspiele, nechýbajú ani archeologické nálezy, staré rímske mozaiky, legendy a povesti... Zaujala ma aj miestnosť nazvaná knižnica. Múzeum sa totiž nachádza v bezprostrednom susedstve s Rezidenčným námestím, na ktorom nacistickí prívrženci v apríli 1938 spálili okolo 1200 kníh, hlavne od židovských autorov. V Rakúsku to bola ojedinelá akcia, zorganizovaná podľa vzoru nemeckých miest. V rámci príprav jubilejnej výstavy boli štyri inštitúcie – Literaturhaus, Literaturarchiv, Stefan Zweig Centre a Salzburská univerzita – vyzvané, aby vybrali najvýznamnejšie knihy, v ktorých sa spomína Salzburg, či už ide o romány, dokumentárnu, historickú alebo inú literatúru. Tieto sú vystavené v tejto expozícii.

Výstava Bischof – Kaiser – Jedermann je otvorená až do 30. októbra, tak ešte máte šancu ju navštíviť!

Mimochodom, ak by ste sa rozhodli pre výlet do Salzburgu aj s deťmi, zjádzte si aj do múzea vo voľnej prírode Salzburger Freilichtmuseum Großgmain, kde sa môžete podrobnejšie oboznámiť so spôsobom života pred 200 rokov. Významnému jubileu je venovaná špeciálna výstava Hunger, Not und Gottvertrauen – der tägliche Kampf ums Überleben.

Sladká bodka na záver

Salzburg je jedným z miest, ktoré vás dostanú už pri prvej návšteve. Je to mesto, v ktorom sa snúbia architektonické skvosty s nesukutočnou krásou okolitej krajiny. Stačí si vyšliapať alebo sa odviezť zubačkou na Festungsberg, kde sa vo výške 119 metrov ako koruna na kráľovskej hlave vyníma pevnosť Hohensalzburg. Je odtiaľ nádherný výhľad na celý Salzburg. Z jednej strany sa možno kochať pohľadom na majestátny vrch, zatiaľ čo na druhej strane sa dívate hlavne na strechy domov a veže kostolov v starom meste, ktoré je od roku 1997 na zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Tu bije srdce mesta, tu sa miešajú davy turistov s domácimi a študentmi.

Ak sa rozhodnete pre návštevu Salzburgu, určite by ste mali ochutnať aj miestnu špecialitu – Salzburger Nockerl (Salzburské halušky). Je to dezert, ktorý by mal byť sladký ako láska a jemný ako bozk... Poznajú ho dokonca až za oceánom, kde sa mu hovorí „floating islands“ (plávajúce ostrovy), ale v Salzburgu sa pripravoval určite ešte pred objavením Ameriky. V niektorých kuchárskych knihách ich uvádzajú ako jemné suflé alebo halušky zaliate omáčkou. Správne by mali mať tvar troch oblúkov, ktoré symbolizujú vrchy v okolí Salzburgu:

Salzburger Nockerl

Mönchsberg, Kapuzinerberg a Rainberg. Ale pozor, objedajte si len jednu porciu pre 4 – 5 osôb. Dezert je veľmi chutný, ale celú porciu by ste určite nezvládli zjesť sami! ■

Použité zdroje:

Salzburg, ADAC Reiseführer, München 2005

Landesausstellung 200 Jahre Salzburg bei Österreich – www.salzburg200.at

Im Mai 1816 trat das Königreich Bayern **Salzburg** an die Habsburger ab. Damit wurde das Land österreichisch. Das Salzburg Museum zeigt die wechselhafte Geschichte Salzburgs in der Neuen Residenz auf 1500 m² Ausstellungsfläche. Drei Sonderausstellungen widmen sich dabei den letzten 200 Jahren der Geschichte Salzburgs, führen aber auch noch weiter zurück in die Vergangenheit. So bieten „Schatzkammer Salzburg“, „Erzähl mir Salzburg!“ und „Am Schauptplatz“ spannende Einblicke in ein Land im Wandel und in die Salzburger Kunst- und Kulturgeschichte. Die Ausstellungstrilogie dauert bis 30. Oktober 2016.

www.salzburg200.at

Milé detičky, milí školáci,

v piatok 1. júla ste si zo školy doniesli domov určite nádherné vysvedčenie.

Predpokladám, že bolo zabalené v ľahučkom priesvitnom ochrannom obale. Ťažkú školskú tašku ste na dva mesiace odložili do kúta izby.

Ozaj, skúsili ste niekedy svoju školskú aktovku odvážiť? Prázdná by nemala mať viac ako 1,2 kg, ale naplnená dokáže vážiť aj vyše 5 kg a nosiť ju je riadna fuška.

Počas prázdnin ste školskú tašku vymenili za pohodlnú ľahkú tašku na kúpalisko. Iní nadšenci športu si naložili na chrbát turistický rucksáčik a vydali sa na vandrovkú do hôr. Keď sa to tak vezme, vlastne stále niečo nosíme – rucksaky na chrbte, ozdobné retiazky na krku, prstene na rukách, myšlienky v hlave, niekoho v srdci...

Nosenie – také poriadne namáhavé, vysokohorské – sa jednému z mnohých slovenských tatranských nosičov, újovi Lacovi Kulangovi, stalo prácou, koničkom i osudom. Predstavte si, za 60 rokov aktívnej činnosti vyniesol do tatranských chat neuveriteľných 1 100 500 kilogramov, čo znamená asi toľko školských tašiek! Dnes už 67-ročný chatár zo Skalnatej chaty pod Lomnickým štítom vo Vysokých Tatrách je držiteľom svetového rekordu s vynáškou 207,5 kg na Zamkovského chatu v Malej studenej doline. No naozaj, čo dokážu slovenskí hôrní chlapi – klobúk dolu!

Našťastie, naše školské tašky také ťažké nie sú a ani nikdy nebudú.

Verím, milí moji žiačikovia, že ste si počas prázdnin poriadne oddýchlí. A v septembri poniesiete svoje školské tašky a aj celý nový školský rok na vašich pliečkach nielen s ľahkosťou, ale i s radosťou.

Vaša Ela

Milí malí i veľkí čitatelia,

jeden školský rok sa skončil, deti si užili záverečné školské výlety i krásne letné prázdniny. Aj školský rok v spolku SOVA prišiel do cieľovej rovinky. Naša školská sovácka rodinka sa nám poriadne rozrástla, to dosvedčia pani učiteľky, ich pomocníčky aj samotné mamičky.

Záujem stretávať sa v spolku aj počas pracovného týždňa prejavili mamičky už dávnejšie, takže sme náš bývalý Slovenský babyclub presunuli opäť na dopoludňajšie hodiny. Pri tejto príležitosti by som chcela poďakovať **Miriam Čillikovej**, ktorá náš babyclub úspešne viedla v spolku SOVA niekoľko rokov.

Babyclub sme tento rok tak trochu inovovali, oživilí, zaktivovali a premenovali na **Hravé slovenské popoludnia**. Ako si na poobedňajšie stretnutia každú druhú stredu v spolku SOVA spomína **Ľubka Wimmer-Pastorková**, ktorá prevzala ich organizáciu:

„V marci 2016 sme na váš podnet začali organizovať Hravé slovenské popoludnia. Sú to stretnutia pre rodičov a deti s pestrým programom, kde sa hráme slovenské hry, spievame spoločne slovenské piesne a tancujeme, zabávame sa na slovenských divadielkach, čítame si, zacvičíme, alebo si vyrábame zaujímavé predmety na rôzne príležitosti.“

Pri prvom stretnutí si deti spolu s Elenou Repkou, zakladateľkou folklórneho súboru Vinica, zaspievali slovenské ľudové piesne, zatancovali, zahrali sa a vyšantili do vôle. Mali z toho veľkú radosť.

Nasledujúcu stredu do spolku zavítalo **Divadlo MAKILE** v podaní Kristínky Letkovej s divadielkom O Lienke Kikilienke a veľkonočnom vajíčku. Večne unavený hadík sa slní na lúke. Len pozor, o túto lúčku sa stará zajko. Pestuje tu voňavé kvietky, mrkvičku, hribiky. A hoci nie je príliš smelý, kvôli kvietkom si trúfne aj na hada. Vezme hrabličky a... preč z mojej lúky! Lienka Kikilienka usilovne hľadá ozdoby na vajíčko. A prvou ozdobou sa stáva hadík, lebo na vajíčku si môže dosýta pospinkať. Deti ho pomáhajú uložiť do košíčka. Ľha, aké krásne kvietky – šup s nimi do košíka! Chutná mrkvička – šup do košíka! Aj hribík bude vyzerať na vajíčku krásne. Kikilienka zdobí o dušu bodkovanú... No a po divadle aj naše detičky vyrábajú pestré papierové veľkonočné košíčky a podľa vzoru Lienky Kikilienky zdobia krásne vajíčka.

Všetky deti milujú rozprávky, a tak sme jedno z hravých popoludní v spolku strávili čítaním kníh a vytvorili si aj pekné záložky do kníh. Deti boli neobyčajne kreatívne

Hudobné popoludnie s Katkou

a z vyrobených záložiek sa veľmi tešili. Sviatok mamičiek sme oslávili ďalšou tvorivou činnosťou – ku Dňu matiek sme s deťmi vyrobili pekné blahoželanja pre mamičky.

Jednu májovú stredu sa nám o program postarali hudobníčky **Katka Ducaí** a **Andrejka Hasek** so svojim krásnym hudobným vystúpením. Spevu nebolo konca kraja, vyskúšali sme si hru na rôzne hudobné nástroje a aj si zatancovali. Bolo nám naozaj veľmi veselo. Katka, Andrejka, veľmi pekne ďakujeme a potešíme sa z vašej návštevy aj na jeseň.

V tomto roku nebola v spolku SOVA núdza ani o školské či vyučovacie, ani o divadelné akcie. Tradične raz do mesiaca sa v spolku hrajú divadelné predstavenia pre deti. Na jar nám pani Oľga Hoffmannová z divadla HAPPY spríjemnila nedeľné májové popoludnie milou a poučnou rozprávčkou podľa poviedky R. Kiplinga Prečo má slon chobot. Túto rozprávku rozohrala v nádhernom bábkovom prevedení pod názvom O zvedavom sloníkoví.

Divadlo KASIA nám vo svojom veselom hudobnom predstavení porozprávalo príbeh Zajka Fajka, usilovného záhradkára, ktorý sa vzorne staral o svoje kvietky na lúke, a hadíka Vadíka, ktorému všetko vadilo. Za výdatnej pomoci našich malých divákov zo spolku SOVA sa všetky hádky, problémy i nešťastia napokon vyriešili, lebo medzi divákmi sa našiel "kvalifikovaný" doktor, ktorý hadíka vylicil a priateľstvo hadíka a zajka zachránil.

Na **divadelnom výlete** do Bratislavy sme sa nechali uniesť do krajiny snov a rozprávok vďaka očarujúcemu rozprávkovému muzikálu Čarodejník z krajiny Oz. Počas predstavenia v divadle Nová scéna Bratislava sa deti mali čo naučiť od malej, neposlušnej Dorotky. Veď aké je to malé dievčatko, ktorému sa nechce učiť, upratovať izbu, poslúchať, zo všetkého najradšej má počítač, lezu jej na nervy všetky zákazy a príkazy dospelých a želá si len jedno – žiť v krajine, kde sa nič nemusí.

Iný jarný vikendík sme do Bratislavy zavítali do Národného divadla a kochali sa lадnými pohybmi mladých slovenských baletných umelcov. Najslávnejší balet českého skladateľa Oskara Nedbala Z rozprávky do rozprávky je dielko, ktoré ani po rokoch ne stráca na aktuálnosti a hravosti, takže očarilo slovenských i rakúskych divákov.

Divadelné kulisy

Z predstavenia o Zajkovi Fajkovi

Červený Kameň a Trnava

Poslednou kultúrnou bodkou za našimi spolkovými aktivitami bol **celodenný výlet** na západné Slovensko, kam sme sa vybrali koncom júna spolu s deťmi zo sobotňajších kurzov, pani učiteľkami **Cecíliou Kersch**, **Elenou Mandik** a, samozrejme, aj s rodičmi.

Z Viedne sme vyrazili autobusom v počte 30 osôb a postupne sa k nám po ceste pridávali ďalší a ďalší.

Po malom občerstvení v Modre sme na hrade Červený Kameň absolvovali zaujímavú prehliadku, počas ktorej nám naša sprievodkyňa Veronika porozprávala historky zo života hradných pánov Pálffyovcov. Vysvetlila nám aj špeciálne spôsoby maľby obrazov, na ktorých nás zo všetkých strán sprevádza zrak na obraze zvečneného pána Pálffyho. Niektoré deti tento jav testovali počas chôdze, ale i behom popri obrazoch. A naozaj: nielen pohľad urodzeného pána, ale aj špičky jeho topánok nás sledovali až do nasledujúcej miestnosti. Okrem iného sme na hrade mohli obdivovať unikátne maľby na strope, nádherný drevený nábytok a obrovské nástenné gobelíny.

Cez vyschnutú hradnú priekopu sme sa presunuli do podhradí, ktoré mladí milovníci vtákov zo sokoliarskeho klubu Astur využívajú na ukážky sokoliarskeho umenia. Sokoliarsky dvor na hrade Červený Kameň existuje už takmer 20 rokov. Vo svojom areáli má pekný náučný park a najväčšiu kolekciu dravých vtákov na Slovensku – takmer 80 dravcov – od maličkých sovičky kuvika až po veľkého orla. Mali sme tú česť spoznať najväčšieho slovenského dravca orla skalného, krkavce, sokoly, výry, ale aj plamienku driemavú, vraj najškaredšiu sovičku na Slovensku. Nám sa vôbec taká škaredá nezdála. Naopak, bola veľmi milá, šikovná a výborne vycvičená. Ona sa na rozdiel od jedného zvedavého sokola po vyhladkovom prelete nad cvičnou lúkou vrátila naspäť k svojej paničke. Takéto úlety dravých vtákov nie vždy skončia veselo. Pred rokmi nemenovaný neposlušný sokol zaletel až do Chorvátska, kde požiadal o azyl u chorvátskych sokoliarov. Cesta tam mu trvala tri dni. No a slovenskí sokoliar potrebovali takmer pol roka, kým vybavili všetky doklady a dostali milého výletníka (či záletníka?) z Chorvátska späť domov.

V sokoliarskom areáli sme obdivovali aj veľkú rodinku voľne žijúceho kráľika divého, vzácny čínsky strom ginko, takmer tristoročnú sekvoju a majestátnu, prenikavo voňavú zakvitnutú štyristoročnú lipu.

Obdivujeme interiér hradu

Ešte stihnúť krátky nákup medovníčkov, prstienkov a malých suvenírov v stánku pri východe z pekne upraveného zeleného hradného parku a už sa vezieme v autobuse smerom do Trnavy. Musíme sa ponáhľať, aby sme sa stihli vyšvervať na 76 m vysokú trnavskú vežu, ktorá kedysi patrila k mestskému opevneniu. Je z nej naozaj pekný výhľad, pri ktorom sa mnohým zatočila hlava. To ale nie je veľký problém, lebo na Trojičnom námestí v Trnave, v tesnej blízkosti mestskej veže sa nachádza Divadlo Jána Palárika. Tam máme namierené, aby sme v príjemnom prostredí divadla a konečne pokojne (!) spoznali príbeh Malého princa.

Niektorých malých diváčikov celodenná únava úplne zmohla – v divadle doslova snívali svoj sen o princovi i princeznách a nenechali sa vyrušiť ani hudobnými, ani hereckými aktivitami na javisku.

Rozprávanie Malého princa, krehkej malej bytosti z iného sveta, ukončilo naše putovanie po západnom Slovensku. Cestou do Viedne takmer všetky deti v autobuse zaspali a my, dospelí, sme mali dostatok času na „polnočné“ rozhovory a premýšľanie o skutočných hodnotách života...

Rozprávkové Tatry

Kde bystré riavy hučia dolinám, kde šumia tmavé lesy, tam božsky nádherný je chrám, tam pieseň srdcia teší...

R. B. Kriváňsky

Hovorí sa, že ten, kto raz navštívi Vysoké Tatry, navždy si ich zamiluje. O nich sníval vo svojich básňach aj P. O. Hviezdoslav:

Po krásach túžim Tatier zelených, keď sú v zôr lúbeznom kvete – nimi po krajoch tých ovenčených. Druhých takých niet na svete.

Aj my sa do Tatier radi vraciame. Ich skalnaté štíty, zahalené v čiernych mrakoch, alebo ožiarené slnečnými lúčmi či posypané bielou snehovou posýpkou sú podmanivé a nezabudnuteľné. Ich hučiace vodopády vzbudzujú pocit večnej energie. Rozkvitnuté lúky, novovysadené a hlavne prirodzenou cestou rastúce stromy a kríky všetkých druhov – smrek, smrekovec, borovice, brezy, lipy, jarabiny, liesky, javory, jelše i vrby zaplňajú postupne prázdne miesta, ktoré vznikli po veternej kalamite v novembri 2004. Slovensko vtedy postihla strašná tragédia. Sever krajiny zasiahla silná víchrica, ktorá zrazila Vysoké Tatry na kolena. Zničila porast na rozlohe vyše 12 600 hektárov a takmer 3,5 milióna kubických metrov dreva.

Tatry sa z vyčiniťania ničivých veterných živlov postupne spamätali. Znova a znova ožívajú v nádhernom zelenom šate. A ľudia spod

Požičovňa bicyklov na Chate pod Rysmi

Tatier tiež nestrácajú ani energiu, ani zmysel pre humor. Veď kde vo veľhorách sveta nájdete také turistické atrakcie ako autobusovú zastávku na znamenie vo výške 2250 m, ako je to pod Chatou pod Rysmi, s presným plánom trasy až do roku 2020, či možnosť požičať si v tomto prostredí kvalitný bicykel. Pri predstave, že niekto niesol do tejto nadmorskej výšky do slovenského kráľovstva pod Rysmi na chrbte aj klavír, mi naskakujú aj zimomriavky a skláňam hlboko hlavu. Nezabudnuteľné zážitky však zostávajú nielen po zdaní tatranských štítov a pri prechode priesmykov a jazerných dolín. Rovnako očarujúce je stretnutie s malou líštičkou na Skalnatom plese v tesnej blízkosti našej najvyššie položenéj meteorologickej stanice, tajomne pôsobí kvapľová výzdoba Belianskej jaskyne, úžas a krása sála z drevenej šindľovej Kaplnky sv. Anny v Tatranskej Javorine takmer na konci nášho slovenského sveta, úprimný obdiv z rozhovorov so správcom Múzea v Ždiarskom dome, obrovská radosť z neplánovaného stretnutia s dávnymi priateľmi a známymi a neuveriteľná atmosféra hudobného koncertu detí na Skalnatom plese, odkiaľ sa nádherné čisté, jasné, pokojné mierové tóny piesne Aleluja niesli zo slovenských tatranských výšok až k francúzskemu azúrovému pobrežiu...

Tatranské tábory

Tatry ponúkajú aktívny oddych, pohyb, pestrosť aktivít pre mladých i starých a my zo spolku SOVA ich chodíme obdivovať rok čo rok už viac ako desať rokov.

Dá sa povedať, že tatranskými tábormi vychováme už tretiu generáciu detí. Medzi našich prvých nadšencov tatranských hôr a dolín patria Katka, Fredi, Simona a Dajana, Nastja a Nadja, Andrejka a Alexandra, Zuzka a Timka, Viktor, Max a iní. Títo si v Tatrách upevnili kondíciu náročným výstupom z Popradského plesa na Ostrvu, prechodom zo Skalnatého plesa cez Svišťovku na Zelené pleso či nezabudnuteľným výletom na Zbojnícku chatu. Zažili v Tatrách hromy i blesky, dažď i krupobitie, slnko i mraz.

Druhý táborová generácia detí: Katrin a Danko, Danielka, Alex a Philipp, Simonka, Paul a Jakub, Ferko, Martin a mnohí ďalší určite nezabudli na šmyklavý vodopád Skok počas snehovej búrky či prietrz mračien pri návrate z Popradského plesa.

Nová generácia nadšených malých Tatrancov: Simonka, Danielka, Kristinka, Paul a Lea, Christian a Christopher, Miško, Oliver je na tom zatiaľ kondične podstatne slabšie, ale oni to ešte určite dobehnú. Neváhajú stráviť v Tatrách nielen jar, ale i leto. A kto vie, možno sa tam vyberú znova aj na jeseň.

Mladá líška na Skalnatom plese

Veľkonočné prázdniny v Tatranskej Lomnici

Pekné slnečné dni strávilo v Tatranskej Lomnici v hoteli Sasanka viac ako 20 detí počas **jarného jazykového tábora** SOVA. Spreádzali ich a celý predveľkonočný týždeň sa o ne vzorne starali štyri pani vedúce: Simonka Kajtázová, Ľubka Wimmer-Pastorková, Marika Grethe-Gulicová a Erika Piovarčí. Vďaka vám, milé pani učiteľky a mamičky.

Tí, ktorí sa do Tatier dostali prvýkrát, na vychádzkach po okolí spoznávali Tatranskú Lomnicu, navzájom sa spoznávali pri nespočetnom množstve hier, plánovali program a aktivity, pripravovali oslavy narodenín.

Deti počas tábora navštívili výstavu Klobúk dole, pán Brunovský v Tatranskej galérii v Poprade.

Cieľom tejto interaktívnej výstavy v spolupráci s Bibianou, medzinárodným domom umenia pre deti, bolo priblížiť deťom hravou formou život a dielo jedného z najvýznamnejších slovenských maliarov, grafikov a ilustrátorov Albína Brunovského, ktorý je súčasne zakladajúcim členom medzinárodnej výstavy Bienále ilustrácií Bratislava. Na výstave obdivovali knižné ilustrácie, maľbu a plagáty, návrhy poštových známok a bankoviek, za ktoré Brunovský získal množstvo medzinárodných prestížnych ocenení. Dozvedeli sa, že bol aj skvelým pedagógom na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave.

Po výstave sa deťom zo spolku SOVA v galérii venovala pani Ondrušková, s ktorou si v tvorivej dielni spolu maľovali veľkonočné vajíčka a vytvárali veľkonočné dekorácie.

V utorku hotel Sasanka prijal významných hostí. Pani Grešová z hudobnej školy v Spišskej Starej Vsi pre táborové deti pripravila zaujímavý hudobný koncert so svojimi žiakmi. Nakoniec sme si všetky deti – slovenské i rakúske – spolu zaspievali.

Oživajúca jarná príroda a pomerne silná zimná snehová nádielka umožnili deťom do syta sa vyšantiť v snehu na Skalnatom plese. Z dolnej stanice v Tatranskej Lomnici sa výletníci vyviezli štvormiestnou kabínkovou lanovkou na medzistanicu Štart, odtiaľ na Skalnaté pleso modernou gondolou. Neskôr sa dokonca vyčasilo, a tak sa všetkým účastníkom tábora naskytol nádherný výhľad na Poprad.

Posledný deň pobytu bol korunovaný výletom na Hrebienok, na ktorý sa zo Starého Smokovca dá vyviezť pozemnou lanovkou. Predstavte si, je to vlastne kráľovská lanovka, veď sa ňou v roku 2008 viezla aj anglická kráľovná Alžbeta II. Na Hrebienku upútala najväčšiu pozornosť najchladnejšia zimná atrakcia v Tatrách – Tatranský ľadový dóm postavený v barokovom štýle. Autorom a hlavným architektom nádherného tohtoročného ľadového

dómu je Slovák Adam Bakoš. Škoda, že ani ľadová socha svätého Jána, apoštola a evanjelistu, ktorý je aj ochrancom sochárov, ani socha orla, ktorého držal v ruke ako symbol Vysokých Tatier, jarným teplotám neodolali. Boli rozprávkovo krásne, tak ako aj celý veľkonočný prázdninový týždeň v Tatrách.

Rozprávkové letné Tatry

V čarokrásnom prostredí Školy v prírode Detský raj v Tatranskej Lesnej sa v nedeľu 3. júla stretlo okolo 120 detí zo Slovenska i zo zahraničia. Začal sa 25. ročník tradičného **Medzinárodného letného tábora** Matice slovenskej. Vďaka podpore Úradu pre zahraničných Slovákov mohlo do tábora pricestovať aj 75 detí krajanov z Ukrajiny, Chorvátska, Čiech, Srbska a Rakúska.

Deti z menšej i väčšej diaľky šťastne cestovali. Hoci ich Tatry privítali upršaným počasím, v pondelok sa všetci zobudili do nového, slnečného dňa. Poniakí vyrazili k Vodopádom Studeného potoka a na Bilkovu chatu, hostí zo zahraničia prijali predstavitelia mesta Vysoké Tatry na pôde radnice v Starom Smokovci. V popoludňajších hodinách deti navštívili Múzeum TANAPu v Tatranskej Lomnici a absolvovali zaujímavý program o medvedoch.

Viete, že malé medvedáta majú pri narodení len pol kilogramu, že dospelý medveď vyvinie rýchlosť aj 50 km za hodinu alebo, že v Taliansku žijú medvede, ktoré sa neukladajú na zimný spánok? Vo večerných hodinách zavítal do tábora pán riaditeľ Horskej záchranej služby, ktorý deťom porozprával o Tatrách a o tom, ako sa stať správnym turistom.

Čo čakalo deti v ďalších dňoch? Súťaženie, športovanie, tvorivé dielne, turnaje, hry, diskotéky. Hlavným programom víkendového večera bola prehliadka umu, šikovnosti, zručností detí pod názvom Detský raj má talent. V priebehu dňa deti ešte skúšali, precvičovali, dotvárali choreografie, učili sa texty. V prestávkach privítali psyky z výcvikovej školy Giacco Academy a v Tatranskej Lomnici si poobzerali elegantné veterány, ktoré sa tu zišli z celého Slovenska.

Večer venovaný talentu bol naozaj výnimočný. Výnimočný tým, že po prvý raz vystupovali v tábore aj deti krajanov a z ich vystúpení doslova sálala vôňa a čaro ich krajiny. Široko-ďaleko sa rozliehali chorvátske, ukrajinské i srbské ľudové piesne, k tomu niekoľko piesní dievčat z folklórneho súboru Limborka z Prahy. Skúste si to len troška predstaviť. Potom sa naozaj ťažko vyberá víťaz. Takže nakoniec boli odmenené všetky deti.

A to už pokračuje bublinová show kúzelníka Talostana, výlety na Štrbské pleso, Popradské pleso a vodopád Skok, kúpanie

v Aquaparku, bobová dráha, na večeru vlastnoručne opečené špekáčiky, vyrezávanie píšťaliek z bazového dreva.

V rámci cyklu Predstavujeme svoju krajinu deti pripravili niekoľko podvečerných programov, ktorými prezentovali zvyky ich krajiny, kultúru a tradície. Prvým v poradí bol deň venovaný Slovensku. Deti privítala krojovaná dvojica chlebom a soľou a potom majster ľudovej umeleckej výroby Ľubomír Párička porozprával o slovenských tradíciách, zahrál na trombite, na gajdách, fujare a najrôznejších píšťalkách. Na druhý deň dopoludnia vyšli k majestátnym vodopádom Studeného potoka a väčšina navštívila Rainerovu útulňu, niektorí aj Zamkovského chatu. Po dni venovanom Slovensku predstavovali svoju krajinu krajanové deti. Večer s hrdosťou rozprávali, premietali a spievali ľubozvučnou slovenčinou, na ľudovú nôtú sa zabavili napríklad aj klobúkovým či metlovým tancom až do neskorších hodín. V programe bolo cítiť krásny vzťah detí k Slovensku.

Nasleduje výlet do Kežmarku na Výstavu ľudových remesiel, splav na pltiach po Dunajci, celodenný výlet do skanzenu a sokoliarskeho hradu Stará Ľubovňa spojený s rozprávkovým muzikálom. Pre veľký úspech sa opakuje návšteva Aquaparku v Poprade a v poobedňajších hodinách prebieha súťaž Vymýšľame, tvoríme. Deti píšú, kreslia, tvoria. Nakreslili to, čo v tábore zažili. Niektoré príbehy či rýmované básničky sú naozaj dojemné. Večer sa musí ísť skôr do postieľok, pretože v piatok ráno skoro vstávame – ide sa lanovkou na Skalnaté pleso a večer bude karneval, len si ešte musíme dokončiť masky... Neuveriteľné!!! Taký bohatý program! Ako sa to vôbec dalo všetko za tie dva krátke prázdninové týždne stihnúť?

Vďaka výbornej organizácii táborových vedúcich Katky Pacnerovej a Igora Sokolíka, ako aj ich mladších pomocníkov Vierky, Evky, Mišky, Jančího, Paliho, Ľuboša a ďalších mladých aktívnych Slovákov sa tento medzinárodný letný tatranský tábor fantasticky vydaril. Všetci odchádzali domov so slzami v očiach a objímaniu nebolo konca-kraja. Deti boli z tábora skutočne nadšené, obohatené o kopec skúseností, nových priateľov, nádherných zážitkov a dojmov. A samozrejme aj absolútne unavené. Ale to nevadí, veď prázdniny sa ešte len začali a ešte stále mali dost času na oddych.

V mene detí i rodičov zo spolku SOVA srdečne ďakujeme Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, ako aj Matici slovenskej, že sa deti zo Slovenského školského spolku SOVA mohli na tejto krásnej medzinárodnej akcii zúčastniť. ■

Elena Mandik

VEČER PLNÝ AFORIZMOV

V polovici mája nastáva v našom spolku čas, keď sa priaznivci dobrej literatúry tešia na stretnutie s **Dadom Nagym**. Tvorca a moderátor obľúbenej Literárnej revue a mnohých ďalších rozhlasových a televíznych relácií či podujatí o knihách zavítal do našich priestorov 12. mája. Samozrejme aj s hĺbkou nových kníh a samozrejme aj so zaujímavými hosťami. Tentoraz to boli spisovatelia **Tomáš Janovic** a **Tomáš Ulej**, ktorých nám Dado Nagy predstavil v prvom tohoročnom čísle Pohľadov. Keďže obaja hostia tvoria hlavne aforizmy, celý večer sa niesol v odľahčenej atmosfére tohto literárneho žánru. Keď autori čítali zo svojej staršej i najnovšej tvorby, často človek musel žasnúť, ako sa málo slovami dá toho povedať veľa, a ešte k tomu vtipne...

Jednou z kníh, ktoré so sebou doniesol obľúbený popularizátor literatúry Dado Nagy, bol Stručný etymologický slovník slovenčiny od Lubora Králíka, ktorý v roku 2015 vydalo vydavateľstvo Veda. V čase nášho literárneho večera patrila táto kniha k najžiadanejším na Slovensku. Dokonca aj samotné vydavateľstvo, ktoré nie je zvyknuté vydávať bestsellery, bolo tak trochu zaskočené obrovským záujmom. Keďže aj mňa zaujíma jazykoveda, slovník som si ihneď zadovážila. Čítanie je to vskutku zaujímavé. Veď napríklad – vedeli ste, že slová huncút a lapaj mali kedysi veľmi negatívny význam? Lapajom sa označoval ten, „kto lapá“, teda ten, kto berie, čo mu nepatrí. Trošku ma sklamalo, že sa nevie, ako presne vzniklo slovo čučoriedka, ale dozvedela som sa aspoň, že existovali aj staršie výrazy

Hostia večera (zľava): Tomáš Ulej, Tomáš Janovic, Dado Nagy a vydavateľ kníh Koloman Kertész Bagala

pre tieto plody – čečeredka, čičeriedka alebo čičerôdka. Tiež ma zaujímalo, prečo sa u nás hovorí dumbier, keď mnohí radšej používajú slovo zázvor. Tak toto pomenovanie máme z maďarčiny – gyömbér, čo je ale prevzaté zo stredovekej latinčiny – ginger. No a vôbec som netušila, hoci rodina obývajúcia byt nad nami vlastnila psa s menom Dunaj, že sa psi často pomenúvali podľa riek. Odrážalo to vraj starú vieru v ochrannú moc vody. Preto žiaden div, keď sa psík volá Dunčo, čo je tiež obmena pôvodného slova Dunaj. Nuž, neviem, do akej miery dokázalo meno ochrániť svojho majiteľa, lebo toho Dunaja, čo býval nad nami, zrazil vlak...

Z etymologického slovníka slovenčiny by som mohla ešte dlho citovať, ale najlepšie bude, keď si knihu sami prelistujete, určite v nej objavíte veľa zaujímavých a nezriedka aj prekvapivých informácií. ■

Ingrid Žalneva

Ponuka nových kníh

CHILL OUT PO SLOVENSKY O ARCHEOLÓGII

Archeológia patrí nielen k najatraktívnejším študijným odborom, ale aj pre laikov predstavuje lákavý dotyk s dávnou minulosťou a zaniknutými civilizáciami a často je spájaná s exotikou a tajomnom.

Vo štvrtok 7. apríla 2016 sme v rámci programov Chill out privítali v našom spolku archeologičku PhDr. **Margarétu Musilovú**. Škoda len, že na podujatie neprišlo viac našich členov, pretože večer bol veľmi zaujímavý a veľa sme sa toho aj dozvedeli. Popredná slovenská archeologička nám totiž dokázala, že za významnými archeologickými nálezmi netreba cestovať do ďalekých krajín, ale že niekedy stačí hľadať priamo „pod nosom“.

Margaréta Musilová dnes pracuje v Mestskom ústave ochrany pamiatok a venuje sa hlavne výskumu historického jadra Bratislavy. Časopis Pamiatky a múzeá, Pamiatkový úrad a Ministerstvo kultúry SR každoročne udeľujú úspešným archeológom cenu „Objav roka“. Margaréta Musilová dostala túto cenu už trikrát! Spomeňme aspoň niektoré z jej významných objavov: v roku 1987 objavila spolu so svojimi kolegami pohrebisko z 11. storočia na Hlavnom námestí. Za objav, výskum a prezentáciu predbránia Rybárskej brány v roku 2002 bola dokonca ocenená cenou Európskej únie „Europa Nostra“. Azda

Úspešná archeologička Margaréta Musilová so „svojimi“ vystavenými mincami

najzaujímavejšie bolo však jej rozprávanie o tom, ako v roku 2010 objavili na Bratislavskom hrade zlaté keltské mince. Ani sme dovedty netušili, aká unikátna keltsko-rímska architektúra sa ukrývala v týchto priestoroch. A ako nám táto významná slovenská archeologička povedala, týmto objavom sa posunul význam Bratislavy a jej akropoly ako sídelného mesta o 2000 rokov dozadu na zhodnú časovú úroveň keltskej Viedne či Budapešti. Počas našej besedy sme sa však dotkli aj páľčivej témy, ktorá s týmto objavom súvisí a ktorá rozvíjala diskusiu na Slovensku – hovorili sme o stavbe hromadných garáží na hradnom kopci a o tom, ako prezentovať tieto nálezy pre návštevníkov hlavného mesta a ako ich uchrániť pre ďalšie generácie.

Stretnutie s archeologičkou Margarétou Musilovou, ktorej primátor Bratislavy vlni udelil cenu za celoživotnú snahu odhaľovať a sprístupňovať dejiny a pamiatky hlavného mesta Slovenska, bolo pre všetkých prítomných veľmi obohacujúcim zážitkom. ■

Ingrid Žalneva

Foto: archív M. Musilovej

NA SPOLKOVOM

V sobotu 18. júna sme sa vybrali na dlho očakávaný výlet do Eisenstadtu. Cesta netrvala dlho a už počas nej sme sa dozvedeli mnoho dôležitých vecí o Eisenstadte a rodine Esterházyovcov, ktorá pochádzala pôvodne z Galanty. Dodnes používajú priezvisko Esterházy de Galantha. Dokonca som zistila, že jedna členka tejto rodiny, Janka Esterhazy de Galantha má svoj reštaurátorský ateliér v 16. obvode, okolo ktorého pravidelne chodievam.

Najprv sme si pozreli takzvaný Bergkirche s kalváriou. Paradoxom je, že celá stavba vznikla na úplnej rovine a kopec kalvárie bol umelo vytvorený. Tridsaťtri zastavení krížovej cesty malo potom prekonať všetky dovtedy známe podobné miesta. Tomu, kto vyšiel až hore po strmých a úzkych schodoch, sa dostalo odmeny v podobe krásneho výhľadu do ďalekého okolia.

Potom sme sa vybrali k esterházyovskému zámku, ktorý dominuje celému mestu, a naša neúnavná sprievodkyňa Janka nám vyrozprávala históriu slávnej rodiny a jej spojitost s Josephom Haydnom. Škoda len, že v Haydnovej sále práve skúšali rozprávkovú operu Snehová kráľovná, a tak sme zo sály mohli vidieť iba zlomok.

Pred obedňajšou prestávkou sme stihli navštíviť ešte slovenského honorárneho konzula v Eisenstadte a rytiera vínného rádu Ordo Equestris Vini Europae pána prof. Alfreda Rakocziho de Tombor Tinteru, ktorého v minulom čísle Pohľadov predstavil Vlado Mlynár. Hoci až takú veľkú skupinu nečakal, pohostil nás vínom i výbornými pagáčmi, aké som už dávno

VÝLETE

Foto: Martin Jancúška
Kostol Bergkirche s kalváriou
v Eisenstadte

nejedla. Pán profesor síce nehovorí po slovensky, ale našu krajinu pozná lepšie ako mnohí Slováci. Navštívil už osobne azda všetky vinárske oblasti na Slovensku. V jeho pracovni dominoval portrét slovenského prezidenta Andreja Kisku. Príbuzní pána profesora žijú v súčasnosti na území šiestich štátov, pričom všetky geograficky spadajú pod starú rímsku provinciu Panonia, preto má tento pojem zo všetkých označení najradšej.

Po príjemnom obede nám zostal aj čas na individuálne prechádzky a potom sme sa pomaly vybrali cez pešiu zónu a zámockú záhradu, ktorá ešte aj dnes pripomína esterházyovskú ríšu víl (ako to opísal Johann Wolfgang Goethe vo svojich memoároch) do mestečka Rust.

Celý výlet bol ako vždy perfektne organizačne i odborne pripravený a aj spoločensky veľmi príjemný a vydarený. Za to patri vďaka našej výbornej sprievodkyňi Janke Gregor-Rogler. Aj počasie, ktoré sa zo začiatku javilo ako nestabilné, vydržalo až do konca, a tak všetci budeme mať na výlet do Eisenstadtu a Rustu len tie najlepšie spomienky. ■

Andrea Bodenstorfer

POHĽADNICA Z RUSTU

Prechádzka bývalým najmenším slobodným uhorským kráľovským mestom je hotovým balzomom na dušu. Staré meštianske domy majú otvorené brány, aby návštevník mohol vidieť hlboko do dvora. Pohľad akoby pripravený pre maliara, aby idylu zvečnil na plátne. Na priedomí kvetináče s kvetmi výrazných farieb, na náprotivnej strane zvyšky mestského opevnenia, na lavičke háčkovany vanúš. Ako rekvizity na nakrúcanie filmu. Keď vojdem do dvora, vyjde pán domu a spýta sa, čo si želám. Je to jeho súkromný dom, bránu však necháva stále otvorenú, pretože je na svoj dvor hrdý. Tak len zvonku nakúkam a kochám sa pohľadom na všetky tie ozdoby. Ďalšie lákavo upravené dvory pozývajú návštevníkov či na domáci makový koláč alebo na pohár burgendlandského vína. Teraz rozumiem, prečo bol Rust viackrát ocenený ako najkrajšie mesto Burgenlandu. Vlastne mestečko, veď má iba 1 900 obyvateľov.

Popri mestskej studni prejdem ku kostolu Fischerkirche. Na mohutnosti múrov a úzkych otvoroch v nich hneď vidieť, že v minulosti bol súčasťou mestských hradieb na obranu mesta. V súčasnosti slúži len ako múzeum. Vnútri – v gotickej kaplnke Panny Márie sa zachovali zvyšky fresiek z 13. storočia.

V miestnom farskom katolíckom kostole žasnem nad iluzionistickými nástennými maľbami. Stĺpy alebo anjeli sú zobrazení tak majstrovsky, že by som sa ich chcela dotknúť, ale ešte viac ma prekvapili dvere, cez ktoré by som takmer chcela prejsť, kým prídem na to, že sú len dokonalou ilúziou. Vyberiem sa radšej späť dverami hlavného vchodu a vonku upriamim zrak na strechy domov.

Na ich komínoch hniezdia bociany. Prilietajú pravidelne okolo 20. marca, už od 19. storočia sa tu vystriedalo niekoľko generácií bocianích rodín. Keď v auguste pocítia chlad blížiacej sa jesene, rozlúčia sa

Foto: Jana Gregor-Rogler
Bocianie hniezdo na streche
Seehotela

krúžením ponad ich letovisko Rust a odletia do Afriky. Teraz je v Ruste pätnásť bocianov, vychovávajú tridsaťpäť bocianíkov. Vytŕčajú hlavičky k mame a ja tiež naťahujem krk, pri troche šťastia ich lepšie vidím. Aby sa tu cítili naozaj doma, o to sa stará bocianí spolok, samozrejme, skladá sa z obyvateľov Rustu. Bociany sa stali neoficiálnym symbolom mesta, vidieť to aj vo výkladoch s ich plyšovými napodobeninami alebo reliéfmi v podobe bocianov kovaných šikovnými rukami majstrov kováčov na fasáde hotela Seehotel Rust.

V zátok vedľa hotela pláva labuť s niekoľkými sivými mláďatkami a ja si spomínam na rozprávku o škaredom káčatku. Odrazu sa stretá s kačacou rodinkou. V pozadí sa mierne kolíšu jachty dotvárajúce mediteránnu atmosféru. Hustá kulisa trstiny oddeľuje ostatnú vodnú plochu 30 km dlhého Neusiedlersee jazera (Neusiedlersee), najväčšieho stepného jazera v strednej Európe. Je plytké, teda priemerne hlboké niečo

vyššie metra, len na niektorých miestach dosiahne hĺbka až 180 cm, teda veľmi vhodné na schladenie sa počas horúcich letných dní pre celú rodinu.

Na hladine sa trblietajú snečné lúče a reflektujú svetlo na okolité vinice až 2 000 hodín v roku. Aj preto sa miestnym vinárom darí vyrobiť lahodné víno. Ako pred 500 rokmi, tak aj v súčasnosti je

vinárstvo živobytím mnohých rodín v Ruste. V minulosti boli sudy označované písmenom „R“. Povoľenie označovať tak víno Rustu udelila mestu uhorská kráľovná Mária. Tradičnú značku „R“ dnes vidieť na nálepkách alebo korkoch vínnych fliaš. Že sa vínu domáci rozumejú, dokazuje aj Vínná akadémia v historickej budove s malebným renesančným dvorom a každá vínná pivnica alebo vináreň, ktorá má striedavo otvorené v určitý deň pre okoloidúcich smädných návštevníkov. Tá pod radnicou

má miesto až pre 150 ľudí, ale príjemne sa sedí aj vonku na radničnom námestí. Práve tu sa odohráva vínná slávnosť Ruster Goldene Weinwoche (Zlatý vínný týždeň), tento rok od 27. do 31. júla.

Oproti akadémii stojí dom bývalého strážcu mestských brán. Každý večer, keď odbíja desiatu hodina, zatváral všetky tri mestské brány. Kto neprišiel včas, mohol počkať do štvrtej rána, keď zas strážca brány otvoril. Mestská brána sa v meste zachovala iba jedna Zum alten Stadttor. Je nemým svedkom minulosti, oživená príhlou reštauráciou. Možno sa v nej návštevníci práve delia o dojmy z malebného Rustu, právom spolu s jazerom Neusiedlersee patriace do svetového dedičstva UNESCO. ■

Jana Gregor-Rogler

Pramene:

Freistadt Rust – Neusiedler See: Gästeinformation 2015

www.rust.at

www.neusiedlamsee.at

Katharina Richter-Kovarik

NEISTOTY A TÚŽBY OČAMI MLADÝCH UTEČENCOV

Dva malí muži sa skláňajú pred krásnou ženou zobrazenou v centre obrazu. Uprostred iného obrazu sa vyníma mohutná postava mladého muža, za ním auto, domček, pekná žena a rodinka s deťmi. Autorom oboch diel je Farzad z Afganistanu, ktorý v rámci arteterapie spracoval svoje pocity na dané témy – Ako sa cítim dnes? a Ako si predstavujem svoju budúcnosť? Tieto a iné diela mladých utečencov boli vystavené v bezplatne prístupných priestoroch Národopisného múzea vo Viedni (Volkskundemuseum Wien) od 7. júna do 12. júla 2016. Pocity a tajné túžby mladého človeka pochopili návštevníci okamžite aj bez vysvetlenia tlmočníka. Farzadove diela, ako aj obrazy ďalších utečencov vznikli počas dvoch výnimočných workshopov s Anitou Bartošovou v rámci Dlhých nocí ľudských práv (Lange Nächte der Menschenrechte).

Dlhé noci ľudských práv sa konali na viacerých miestach po celej Viedni v júni 2016. Vzdelávací rakúsky spolok Vielmehr für alle! (Oveľa viac pre všetkých!) ich organizoval už ôsmykrát a pripravil atraktívne programy vo večerných hodinách. Cieľom bolo spojiť umelcov/umelkyne s organizáciami poskytujúcimi sociálne služby a prezentovať výsledky vo verejných priestoroch. Viedenské Národopisné múzeum sa na tomto podujatí zúčastnilo prvýkrát s týmto veľmi úspešným projektom.

Podarilo sa totiž spojiť traumatizovaných mladých utečencov z Afganistanu, o ktorých sa stará spolok Vita nova (lat. Nový život), s autorkou tohtoročného kalendára Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku, Anitou Bartošovou. Ako ste sa mohli dozvedieť v Pohľadoch 3/2015 a v relácii ORF České a slovenské ozveny, arteterapeutka sa venuje kolážovej technike. Článok Ingrid Žalney a televízny portrét zaujali vedenie Národopisného múzea a ponúkli Anite Bartošovej priestor na výstavu jej tvorby v barokovom vestibule a v kaviarni záhradného zámočku Schönborn v 8. viedenskom okrese, kde sídli múzeum. Keďže sa v susedstve múzea nachádza spolok Vita, múzeum už dávnejšie uvažovalo o spolupráci. Možnosť, ako mládencov aktívne zapojiť do kultúrneho života, videlo v intuitívnom a živom umeleckom prístupe. Anita Bartošová sa s veľkým nadšením spojila s vedúcou spolku Vita nova, Ruth Mariou Schwind a ponúkla jej bezplatné workshopy s útedzermi, ktorí počas úteku z domoviny zažili hrozné veci a nevideli svoje rodiny už dlhé mesiace.

Sústredenosť mladých Afgancov pri vystrihovaní obrázkov pre ich koláže

Výtvarníčka sa s mláďencami prvýkrát stretla 26. mája v ubytovni spolku v Strozsigasse a pracovala s nimi na téme Ako sa dnes cítim?, pričom im vytvorila príjemnú atmosféru s ich obľúbenými pesničkami. Páčilo sa im množstvo časopisov, z ktorých mohli vystrihnúť alebo vytrhnúť obrázky na svoje diela. Jeden chlapec našiel niekoľkokentimetrový obrázok hladujúceho afrického dieťaťa. Nalepil ho do stredu plagátu A3. Viac nič. Iný zase vytvoril koláž plnú pestrých látok a krásnej prírody. Takto sa dajú vyjadriť hlboké pocity spokojnosti, resp. smútku a neistoty. Iba na papieri, nie ústne, ako sa pokúšala terapeutka pomocou tlmočníka.

Po druhom tvorivom stretnutí už priamo v múzeu, na ktorom sa mali vyjadriť na tému Ako si predstavujem svoju budúcnosť?, sa chlapci prvýkrát počas pobytu v Rakúsku otvorili a interpretovali svoju tvorbu, komentovali a vysvetlili, čo chceli zobraziť. Bolo to úžasné, vedúca spolku Vita nova mala pritom slzy v očiach.

Vernisáž výstavy všetkých diel mládencov spolu s výberom z bohatšej tvorby Anity Bartošovej sa konala 7. júna 2016. Prišli aj zástupcovia 8. viedenského okresu Josefstadt. Politik Stefan Mlczoch, zodpovedný pracovník odboru pre záležitosti mládeže, sa presvedčil, že vysnívaná budúcnosť mládencov na úteku sa ničím neodlišuje od snov tunajších mladých ľudí. ■

Von 7. 6. – 12. 7. 2016 beteiligte sich das Volkskundemuseum Wien mit einer Werkspräsentation am Programm der Langen Nächte der Menschenrechte und vernetzte dazu im Vorfeld den Flüchtlingsverein Vita Nova mit der Kunsttherapeutin Anita Bartoš. Die aus zwei Workshops entstandenen Collagen, die unter ihrer Leitung zu unterschiedlichen Themen angefertigt wurden, drücken eindrucksvoll die tiefen Gefühle unbegleiteter minderjähriger Afghanen aus. Die Erinnerungen an ihre Vergangenheit oder die Verarbeitung ihrer momentanen Situation weichen darin deutlich von der hiesigen Jugend ab, jedoch ihre Sehnsüchte und Wünsche für die Zukunft ähneln sich sehr.

Zuzana Rusnáková, Ján Rievaj

Ildikó Pálová

Páčia sa mi línie vypracovaného tela

Mladú slovenskú umelkyňu neustále priťahujú farby a plátno. Jej malby sú netytickým zobrazením ľudí, vecí a prírody okolo nás. Začiatkom tohto roka sme mali možnosť obdivovať jej tvorbu v priestoroch Slovenského inštitútu.

Výstava nás natolko zaujala, že sme oslovili túto sympatickú mladú maliarku, aby nám priblížila aspoň kúsok zo svojho života a tvorby.

Ildikó Pálová sa narodila 12. júla 1982 v Rimavskej Sobote, v rokoch 2000 až 2006 študovala na Technickej univerzite v Košiciach na Katedre výtvarných umení a intermédií v ateliéroch docenta Adama Szentpéteryho a profesora Rudolfa Sikoru. V roku 2006 bola finalistkou Ceny Oskára Čepana a v roku 2007 získala ocenenie Martina Benku.

Kedy sa začal u vás prejavovať maliarsky talent?

Od malička ma moji rodičia viedli k maľovaniu. Keď zistili, že mám veľkú fantáziu a že sa u mňa prejavuje talent, tak mi kupovali kriedy, farbičky, farby, ktorými som všetko vymaľovala. Z tohto obdobia sa zachovalo jediné „dielko“ – vymaľovaný odpadkový kôš.

Do akého umeleckého štýlu sa zaraďujete?

Na túto tému, do akého umeleckého štýlu patrí, sa názory umeleckej pospolitosti líšia, niektorí hovoria o abstraktnom štýle alebo feminizme či o jedinečnom štýle. Nechcem sa zaradiť zatiaľ do žiadneho, vytváram si svoj vlastný štýl.

Ako dlho pracujete na jednom obraze?

Nie je to u mňa ako vo fabrike, nemaľujem ako na bežiacom páse a nie som zástancom hromadnej výroby. Veľakrát sa k už hotovej maľbe znova vraciam, ak zistím, že ešte jej niečo chýba. Jeden obraz môžem maľovať päť mesiacov a iný namaľujem s inšpiráciou a pocitom šťastia za jeden deň. Záleží na múze a energii.

Kde beriete námety a inšpiráciu?

Moja inšpirácia sú veci a ľudia okolo mňa a moje pocity a vnútorná energia, keď sa z niečoho teším a mám radosť alebo ma niečo

Maliarka Ildikó Pálová s portrétom amerického speváka Ronalda McKernana, známeho pod prezývku „Pigpen!“

trápi, tak to vyjadrím na plátne. Jeden z mojich učiteľov zo strednej školy, pán Bohumil Bača, mi raz povedal, že aj v tichu sa dá nájsť inšpirácia a namaľovať obraz. Mám pri sebe stále skicár a ak ma niečo po ceste v meste alebo na akomkoľvek mieste zaujme, hneď si to načrtnem a doma to vyjadrím na plátne.

Kedy ste prvýkrát predstavili na výstave svoje diela?

Moja prvá výstava bola na strednej škole, namaľovala som jeden portrét, ktorý sa tak zapáčil nášmu profesorovi na kresbe Milošovi Koptákovi, že ho vystavoval po celej škole. To odštartovalo moju kariéru a vystavovanie mojich diel. Na samostatnej výstave som sa prvýkrát prezentovala v roku 2005 v Mestskej galérii v Rimavskej Sobote, nasledovali výstavy Doma v Rimavskej Sobote v Galérii Linea v Bratislave v roku 2008, Raz hore a raz dole v Pálffyho paláci Galérie mesta Bratislavy v roku 2010, Viedenské príbehy v SOGA v Bratislave roku 2013. Zároveň som sa zúčastňovala na spoločných výstavách v Košiciach, Bratislave, Liptovskom Mikuláši, Prahe, vo Viedni...

Kto bol váš najzaujímavejší model a koho by ste chceli v blízkej budúcnosti namaľovať?

Zo známych osobností môžete vidieť na mojich dielach cyklu Klub 27, do ktorého som zaradila zväčša hudobníkov, ale aj maliarov, ktorí zomreli vo veku 27 rokov, napríklad Kurta Donalda Cobaina, Amy Jade Winehouse, Janis Joplinovú, Jean-Michela Basquiata. Tento najkontroverznejší maliar americkej výtvarnej scény je mojou veľkou inšpiráciou. Jean-Michel Basquiat sa spoznal s Andy Warholom v Amerike a každý z nich vytvoril viacero pozoruhodných diel.

V blízkej budúcnosti chcem maľovať kulturistov, hľadám niekoho ako model na pózovanie, rada prijmem ponuky. Veľmi sa mi páčia línie vypracovaného tela, krivky svalov, na ktoré dopadá svetlo. Fascinuje ma hra svalov v pohybe, je veľmi ťažké zachytiť svaly, ktoré pracujú.

Čím by ste svojich priaznivcov chceli prekvapiť v budúcnosti?

Mám v pláne tiež namaľovať českých a slovenských zberateľov umenia a obrazov.

Čo vravia na vaše diela manžel a rodina?

Môj manžel má tiež veľké umelecké cítenie, keď sme sa na začiatku nášho vzťahu spoznávali, čítal veľa literatúry a dokumentov o umení a maliaroch a teraz má pochopenie a veľký prehľad o umelcoch.

Váš syn ide vo vašich šľapajach?

Počas tehotenstva som mala pocit, že obrazy maľuje môj syn, a nie ja. Mala som veľa energie a maľovala som veľké formáty. Môj syn má maliarske vlohy po mne a podporujem ho v jeho maľovaní a v tom, aby sa vyvíjal ďalej.

Čo by ste chceli odkázať našim čitateľom Pohľadov?

Aby držali spolu. Radím čitateľom, že ak majú nejakú bolesť, ktorú nevyrieši lekár či príbuzní, alebo radosť, nech zoberú štetec a farby a nech to skúsia namaľovať. ■

Americký bluesový spevák Robert Leroy Johnson

HODINY KLAVÍRA

Hudba je rečou duše ...

... pre malých

... pre veľkých

Každé dieťa je jedinečnou osobnosťou a hudba je skvelým spôsobom, ako deti rozumovo a emocionálne rozvíjať.

Ku každému žiačkovi pristupujem individuálne, aby si deti vytvorili ku klavíru pozitívny vzťah.

Z našich hodín počuť nielen prvé tóny, ale aj smiech. Nemajte obavy, ak je vaše dieťa plaché, hudba rýchlo prelomí všetky ľady.

Nikdy nie je neskoro začať. Zaujímavosť sa ma často pýtajú, kedy budú vedieť hrať prvé skladby. Každý z mojich žiakov je príjemne prekvapený, že už po prvých pár hodinách hrá samostatne z nôt prvé krásne melódie.

Hudba je spojením vášne a odhodlania. Preto ak ste sa rozhodli začať s klavírom, rád budem vašim sprievodcom na ceste k hudbe.

www.spiel-klavier.at

Nových žiakov prijímam od 1.9.2016. Výučba v slovenčine alebo nemčine. Výučba v 17. Bezirku alebo u vás doma. Cena za hodinu: 30,- eur.

O MNE: MgA. Lubosch Schelepek - koncertný pianista a skúsený, vyštudovaný pedagóg, ktorý Vám rád ukáže krásu hry na klavíri. Viac informácií na: **0664 557 3900**

**Honorarkonsulat Slowakei
Burgenland**

FabricFace
Handmade | Unique | Design

**DESIGNwelt
voller UNIKATE**

FABRICFACE Atelier, Hauptplatz 8, 2432 Schwadorf | Öffnungszeiten: Do.–Fr. von 15 - 19 Uhr
www.fabricface.com | www.facebook.com/fabricface

MILÍ ČLENOVIA A PRIATELIA RAKÚSKO-SLOVENSKEHO KULTÚRNEHO SPOLKU!

Ďakujeme za vašu priazeň a dovoľujeme si vám pripomenúť, že aj vďaka vašej podpore môže časopis vychádzať.

Či už formou členského alebo dobrovoľného príspevku podporte naše aktivity, aby ste aj v budúcnosti našli časopis Pohľady vo svojej schránke.

ĎAKUJEME!

Riadny člen: ..... € 25,-

Študent: ..... € 7,-

Názov konta: Österr.-Slowakischer Kulturverein

IBAN: AT56600000092040212

BIC: OPSKATWW

Bawag P.S.K.

www.slovaci.at

Zmena programu vyhradená!

Programmänderungen vorbehalten!

IMPRESSUM

Pohľady, redakcia:

adresa, telefón a fax ako pri vydavateľovi.

Vydavateľ: Rakúsko-slovenský kultúrny spolok -

Österreichisch-Slowakischer Kulturverein

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,

Tel.: 00431/596 13 15, Fax: 00431/595 57 99

Šéfredaktorka: Ingrid Žalnéva

Redakčná rada: Ingrid Konrad, Ingrid Fux,

Vlado Mlynár, Jozef Macura, Martina Víglašská

Jana Gregor-Rogler

Lektorka: Marta Bábiková

Grafická úprava: Gabriel Štrba

Články podpísané menom alebo skratkou autora

nemusia vyjadrovať mienku redakcie.

Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť a upravovať.

Tlač: Tlačiareň Dóša, s.r.o. Bratislava

Tento časopis vychádza vďaka finančnej podpore

Úradu rakúskeho spolkového kancelára.

Die Herausgabe dieser Zeitschrift wird aus Mitteln

der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes

der Österreichischen Republik gefördert.

FIREMNÉ A RODINNÉ OSLAVY | PÁRTY VEČIERKY | KRSTINY | PROMÓCIE

Kontaktujte nás:

T: 0676 717 11 77 | E: av-catering@hotmail.com

REDAKČNÁ UZÁVIERKA ČÍSLA 3/2016 JE 31. OKTÓBRA 2016

Sekretariát RSKS

Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien

Úradné hodiny:

pondelok a utorok: 09.00 – 11.00

štvrtok: 18.00 – 19.30

T 0043(0)1/596 13 15

rsks@slovaci.at, sova@slovaci.at

www.slovaci.at

Rímskokatolícke bohoslužby v slovenskom jazyku

Každú nedeľu a vo sviatok o 18.00 hod.

Pfarre an der Muttergotteskirche,

Jacquingasse 53, 1030 Wien

Bei Nichtzustellung bitte zurück an ÖSKV,

A-1060 Wien, Otto Bauer Gasse 23/11.

Österreichische Post AG,

Info. Mail Entgelt barbezahlt

INZERCIA/ ANZEIGEN

pre členov a dobrovoľných prispievateľov zdarma/ für die

Vereinsmitglieder und Förderer kostenlos. Ceny/ Preise:

do 50 slov bez obrázku/ bis 50 Wörter ohne Bild € 5,-

do 50 slov s obrázkom/ bis 50 Wörter mit Bild € 7,-

S obrázkom alebo bez obrázku/ mit oder ohne Bild

• 1/8 A4 € 10,-

• 1/4 A4 strany € 15,-

• 1/2 A4 strany € 20,-

• A4 strana € 40,-